

FİLİPİNLER PAZARA GİRİŞ REHBERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Manila Ticaret Múşavirliđi

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	4
1.1 Coğrafi Konum	4
1.2 Siyasi ve İdari Yapı	4
1.3 Nüfus ve İstihdam	5
1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre	5
2. MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER	7
2.1 Milli Gelir	7
2.2 Enflasyon	8
2.3 İş, İşgücü ve İşsizlik:	8
2.4 Ödemeler Dengesi	9
2.5 Döviz Kuru ve Döviz Rezervleri:	9
2.6 Faiz Oranları:	9
3. FİLİPİNLER PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ	10
3.1 Dağıtım Kanalları	10
3.2 Fikri Sınai Mülkiyet Hakları	10
3.3 Tüketici Eğilimleri	11
4. FİLİPİNLER DIŞ TİCARETİ	12
4.1. Genel Durum	12
4.2 İhracat	12
4.3 İthalat	14
5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	17
5.1 Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat-İhracat Rejimi)	17
5.2. Gümrük Vergileri	18
5.3 e-ticaret	19
6. FİLİPİNLER'İN ÖNEMLİ SEKTÖRLERİ	21
6.1 Tarım ve Hayvancılık	21
6.2 Sanayi	22
6,5 Enerji	24
7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	26
7.1 Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü	26
7.2 Yatırım Mevzuatı	27
7.3 Serbest Bölgeler	28

8. TÜRKİYE İLE TİCARET	30
8.1 Genel Durum	30
8.2 Türkiye-Filipinler Dış Ticareti	30
8.3 Türkiye'nin Filipinler'e İhracatında Başlıca Ürünler	30
8.4 Türkiye'nin Filipinler'den İthalatında Başlıca Ürünler	31
9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER	32
9.1 Kozmetik ve Kişisel Bakım Ürünleri	32
9.2 İnşaat, Teknik Müşavirlik ve İnşaat Malzemeleri	33
9.3 İşlenmiş Gıda Ürünleri	35
10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	36
10.1 İş Kültürü	36
10.2 Para Kullanımı	36
10.3 Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri	36
11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	38
11.1 Şirket Türleri	38
11.2 Şirket Kurma Prosedürleri	38
10.3 Bankacılık Mevzuatı	39
D) Sosyal Güvenlik Uygulamaları	39
12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	41
12.1 Sanayi ve Ticaret Odaları	41
12.2 İthalat ve İhracat İle İlgili Kurum ve Kuruluşlar	41
C) Büyükelçilik ve Ticaret Müşavirliği İletişim Bilgileri	41

PAZARA GİRİŞ REHBERİ ÇALIŞMASI- FİLİPİNLER

1. GENEL BİLGİLER

1.1 Coğrafi Konum

Filipinler, Güneydoğu Asya'da yer alan bir takımada devletidir. Pasifik Okyanusu'nun batısında yer alan ülke, Doğu ve Kuzeydoğu'da Filipin Denizi, Batı ve Kuzeybatı'da Güney Çin Denizi ve Güney'de Celebes (Mindanao) Denizi ile çevrilidir.

Filipinler irili ufaklı 7.641 ada veya adacıktan oluşmakta olup 3 büyük ada grubu ülkenin iskeletini oluşturmaktadır. Bu ada grupları kuzeyde Luzon, merkezde Visayas ve güneyde Mindanao'dur. Ülkenin en önemli şehri ve aynı zamanda başkenti Manila, Luzon'un güneyinde yer almaktadır.

Filipinler'in bir takımada devleti olarak sınır komşusu bulunmamakla birlikte, kuzeyde Tayvan ve Çin, kuzeydoğu'da Güney Kore ve Japonya, batıda Vietnam ve Brunei, güneybatıda Endonezya, güneyde Avustralya ve Papua Yeni Gine ile komşudur.

Filipinler'in yüzölçümü 342.353 kilometre karedir.

1.2 Siyasi ve İdari Yapı

Filipinler Cumhuriyeti, Başkanlık sistemine dayalı çoğulcu bir demokrasidir. Yürütmenin başı ve Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı olan Devlet Başkanı altı yıllık tek bir dönem için doğrudan halkoyuyla seçilmektedir.

Seçilen başkan bakanlar kurulunu oluşturur ve bakanlar kuruluna başkanlık eder. Ülkede çift meclisli sistem vardır. Meclisin üst kanadı olan senato, halk tarafından altı yıllık süre için seçilen vekillerden oluşur. Ülkedeki alt meclis ise Temsilciler Meclisi'dir. Temsilciler Meclisi için seçimler dört yılda bir yapılır. Vekiller, geniş bir temsili sağlama amacıyla hem belirli seçim bölgelerinden hem de sektörel alanlardan oysal parametrelerle seçilir. Ülkedeki yargı yetkisi Yargıtay'a aittir. Filipinler Yargıtay'ı bir mahkeme başkanı ve raportör ile on dört kurum yargıcından oluşur. Bu üyelerin tamamı, Yargı ve İletişim Kurulu'nun aday göstermesi ile Başkan tarafından atanır.

9 Mayıs 2022 tarihinde gerçekleştirilen seçimler çerçevesinde Başkanlık yarışında Ferdinand Marcos Jr., yüzde 58,92 oy oranıyla en yakın rakibini açık ara farkla geçerek birinci gelmiştir. Başkan Yardımcılığı yarışında ise Sara Duterte yüzde 61,55 oy oranıyla birinci sırada yer almıştır. Başkan Marcos Jr. ve Başkan Yardımcısı Duterte, sırasıyla ülkenin 17. Devlet Başkanı ve 15. Başkan Yardımcısı olarak 30 Haziran 2022 tarihinde göreve başlamışlardır.

Filipinler Güney Doğu Asya Pasifik bölgesinde istikrarlı bir ülkedir. Bir takımada devleti olan Filipinler'in başkent Manila'nın yer aldığı Luzon'dan sonra ikinci büyük adası olan, güneyindeki Mindanao Adası'nda Müslüman gruplar ile merkezi yönetim arasında 1970'lerden beri devam eden çatışmalara kalıcı ve adil bir barışın sağlanması yönünde Filipinler'in 16. Devlet Başkanı Rodrigo Roa Duterte'nin 6 yıllık iktidarı döneminde tarihi gelişmeler katedilmiştir. Bu çerçevede, Güney Filipinler Barış Sürecinde bugüne kadarki en önemli aşamayı, Müslüman Mindanao'da Bangsamoro Özerk Bölgesi'nin (BARMM) kurucu yasasının dönemin Devlet Başkanı Duterte tarafından 27 Temmuz 2018 tarihinde imzalanması ve 21 Ocak 2019'da bölgede

düzenlenen referandumla kabul edilmesini takiben, Duterte'nin BARMM'ı 3 yıl yönetecek Bangsamoro Geçiş Hükümeti (BTA) Başkanı ile üyelerini 22 Şubat 2019 itibarıyla ataması teşkil etmiştir.

Ülke 18 bölge, 82 il, 149 kent ve 1.493 belediyeden meydana gelmektedir.

1.3 Nüfus ve İstihdam

2020 yılında gerçekleştirilen son sayıma göre Filipinler'in nüfusu 109 milyon'dur. Yıllık nüfus artış hızı yüzde 1,63 olarak hesaplanmıştır. Ulusal Başkent Bölgesi (NCR) olarak da adlandırılan başkent Metro Manila'nın nüfusu 13,5 milyondur.

Filipinler İstatistik Kurumu'ndan yayımlanan son verilere göre, Ağustos 2024 döneminde işgücüne katılım oranı yüzde 64,8 olmuştur. İstihdam edilen kişi sayısı ise 49,15 milyon olarak kaydedilmiş, işsizlik oranı yüzde 4 olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler sektörü istihdamdan yüzde 63,3 oranında pay alırken, tarım ve hayvancılık yüzde 19,3 ve imalat sanayii de yüzde 17,4 oranında pay almıştır.

Kırsal kesimlerde halkın büyük çoğunluğu tarım, hayvancılık ve balıkçılık sektörlerinde çalışmakta olup, özellikle başkent Manila ve doğal güzellikleri ile bilinen adalarda turizm, telekomünikasyon, dış kaynaklama (BPO) gibi alanlarda hizmet sektörü yoğun istihdam sağlamaktadır.

Başkent Metro Manila'da sadece dış kaynaklama (business process outsourcing-BPO) sektörü ile bilgi teknolojileri (IT) alanında çalışan yaklaşık 2 milyon kişi bulunmaktadır.

1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre

Ülkedeki dağlık adaların çoğu volkanik topraklarda oluşan tropik yağmur ormanları ile örtülüdür. Ülkenin en yüksek dağı Apo Dağı'dır. Mindanao adasında bulunan Apo Dağı, deniz seviyesinden 2.954 metre yüksektir. Filipin Çukurluğu'nda bulunan Galate Derinliği ülkenin en alçak noktasıdır. Ayrıca bu derinlik dünyadaki en alçak üçüncü noktadır. Bu çukurluk Filipin Denizi'nde bulunmaktadır.

Ülkenin en uzun akarsuyu Kuzey Luzon'da bulunan Kagayan Nehri'dir. Manila Körfezi, başkent Manila'nın kıyı şeridi boyunca uzanmaktadır. Bu koy ülkenin en büyük gölü olan Laguna'ya Pasig Nehri'yle bağlıdır. Subic Koyu, Davao Körfezi ve Moro Körfezi ülkedeki diğer önemli körfez ve koylardır. San Juanico Boğazı, Samar ve Leyte adalarını birbirinden ayırmaktadır. Ancak, San Juanico Köprüsü bu iki karayı birbirine bağlamaktadır.

Ülke, Pasifik Deprem Kuşağı'nın batı saçıları üzerinde bulunmaktadır. Bunun için takımadada sıkça sismik ve volkanik faaliyetler görülmektedir. Filipin Denizi'nin doğusunda yer alan Benham Platosu, etkin bir deniz altı tektonik kuşağıdır. Filipinler'de günde yaklaşık 20 adet hafif şiddetli-hissedilmeyen deprem saptanmaktadır. Ülkede Mayon, Pinatubo ve Taal gibi birçok aktif volkan vardır.

Ülkedeki volkanik faaliyetler nedeniyle toprağın mineral seviyesi ve maden çeşitliliği oldukça yüksektir. Ülke; altın, bakır, nikel, kromit ve çinko açısından zengindir. Buna rağmen, yüksek nüfus yoğunluğu, yönetim ve teknik yetersizlikler sonucunda bu kaynakların büyük çoğunluğu işletilememektedir.

Filipinler, jeotermal enerji konusunda önemli yatırımlar yapan ülkelerden biridir. Ülkedeki elektrik ihtiyacının yüzde 18'i jeotermal enerjiden sağlanmaktadır. Böylece Filipinler ABD'den sonra dünyadaki en büyük ikinci jeotermal enerji üreticisidir.

Filipinler genel olarak sıcak ve nemli bir özellik gösteren tropik bir tropik iklime sahiptir. Ülkede üç mevsim yaşanmaktadır. Tag-init olarak bilinen mevsim, sıcak ve kurak yaz mevsimine karşılık gelir. Bu mevsim, marttan mayısa kadar sürmektedir. Tag-ulan, hazirandan kasıma kadar süren yağmurlu bir mevsimdir. Üçüncü mevsim ise tag-lamig adıyla bilinir. Aralıktan şubata kadar süren bu mevsimde kuru-soğuk bir hava ülkeye hâkim olur. Habagat adıyla bilinen ve ekimden mayısa kadar etkili olan rüzgârlar kuzeybatı musonlarıdır; kuru rüzgârlar şeklinde kasımdan nisana kadar kendini gösteren musonlar ise kuzeydoğu musonlarıdır. Bu kuzeydoğu musonlarına yerel dilde amihan adı verilmektedir.

Filipinler ülke genelinde genellikle 21°C (70°F) ile 32°C (90°F) seyretmektedir. Buna rağmen mevsimlere bağlı olarak daha soğuk veya daha sıcak sıcaklıklar da ölçülmektedir. Ülkenin en soğuk ayı ocaktır. En yüksek sıcaklıklar ise mayıs aylarında ölçülmektedir. Ülkenin yıllık sıcaklık ortalaması 26,6°C (79,9°F) civarındadır.

2. MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

Filipinler	2021 (1-12)	2022 (1-12)	2022/21 % Değişim	2023 (1-*)	2024 (1-*)	2024/2023 % Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	394,1	404,3	13,5	208,2*	221,5*	6,1
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	5,7	7,6	-	5,3*	6,0*	-
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar -)\$)	3.580	3.645	1,8	3.970**	4.147**	4,5
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,9	5,8	-	6,6***	3,6***	-
İşgücü (Milyon)	49,6	51,2	3,4	46,8****	50,1****	7,1
İşsizlik Oranı (%)	7,8	5,4	-	4,9 ****	4,7 ****	-
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-5,943	-18,261	207,3	-8,609*	-7,080*	- 17,8
İhracat (Milyar \$)	54,2	57,7	6,5	41,58*****	42,65*****	2,6
İthalat (Milyar \$)	107,03	127,4	19,0	73,33*****	72,57*****	-1,0

Kaynak: Filipin İstatistik Kurumu ve Filipin Merkez Bankası

* Ocak-Haziran verisidir.

** Yıllıklandırılmış veridir. (Haziran 2024)

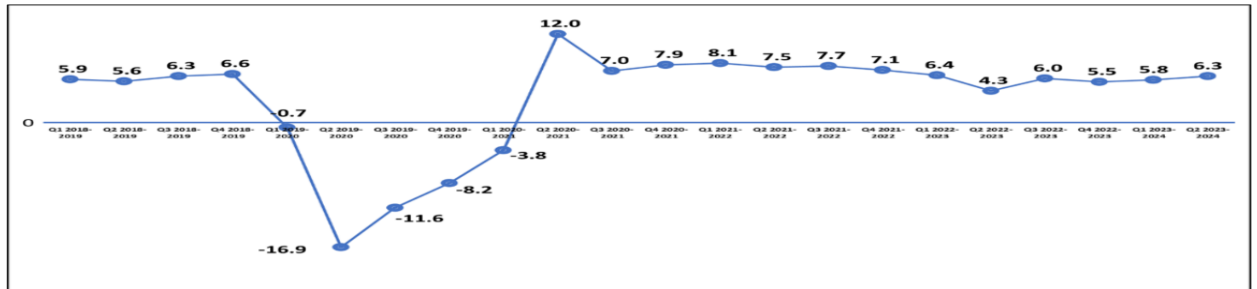
*** Ocak-Ağustos verisidir.

**** Temmuz verisidir.

***** Ocak-Temmuz verisidir.

2.1 Milli Gelir

2024 yılının ikinci çeyreğinde Filipin ekonomisi yüzde 6,3 oranında büyürken, bu dönemde büyümeye en fazla katkı veren sektörler ve büyüme oranları ise; müteahhitlik sektörü yüzde 16; bankacılık ve sigorta sektörü yüzde 8,2; toptan ve perakende sektörü yüzde 5,8; motorlu kara taşıtları ve motosikletlerin bakım ve onarımı yüzde 5,8 olmuştur. 2024 yılında imalat sanayi yüzde

Yıllara Göre GDB Büyüme Oranları (Sabit Fiyatlar)

7,7; hizmetler sektörü yüzde 6,8 oranında büyürken tarım ve hayvancılık sektörü ise yüzde 2,3 oranında daralma ölçülmüştür.

2023 yılında 3.970 ABD Doları olan kişi başına GDP (2018, sabit fiyat endeksi) ise 2024’de yüzde 4,5 artarak 4.147 ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Ülkenin GDP’si 2023 yılında 437.15 milyar Amerikan Doları olarak gerçekleşmiştir.

2.2 Enflasyon

Filipinler İstatistik Kurumu (PSA) tarafından yayımlanan verilere göre Ocak-Eylül 2024 dönemi enflasyonu yüzde 3,4 olarak açıklanmıştır. Eylül ayı enflasyonu yüzde 1,6 olarak gerçekleşmiş olup bu oran Mayıs 2020’den beri ölçülen en düşük orandır. Ayrıca, bazı gıda ve enerji fiyatlarının dâhil edilmediği “çekirdek enflasyon” Ocak-Eylül 2024 döneminde yüzde 3,1 olarak gerçekleşmiştir.

Eylül ayında “Metro Manila” olarak da bilinen Ulusal Başkent Bölgesi’nde (NCR) ortalama enflasyon yüzde 1,7 olarak gerçekleşirken mezkûr bölge dışarısında yüzde 2 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2020 yılından itibaren kesintisiz olarak Ulusal Başkent Bölgesinde enflasyon, ülkenin geri kalanından düşük seyretmektedir.

Table B. Year-on-Year Inflation Rates in the Philippines, All Items
January 2019 to September 2024
In Percent
(2018=100)

Month	Year					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
January	4.4	3.0	3.7	3.0	8.7	2.8
February	3.8	2.5	4.2	3.0	8.6	3.4
March	3.4	2.2	4.1	4.0	7.6	3.7
April	3.2	1.8	4.1	4.9	6.6	3.8
May	3.2	1.6	4.1	5.4	6.1	3.9
June	2.7	2.3	3.7	6.1	5.4	3.7
July	2.2	2.4	3.7	6.4	4.7	4.4
August	1.4	2.2	4.4	6.3	5.3	3.3
September	0.5	2.2	4.2	6.9	6.1	1.9
October	0.6	2.3	4.0	7.7	4.9	
November	1.2	3.0	3.7	8.0	4.1	
December	2.4	3.3	3.1	8.1	3.9	
Average	2.4	2.4	3.9	5.8	6.0	3.4

Source: Philippine Statistics Authority, Retail Price Survey of Selected Commodities for the Generation of Consumer Price Index

2.3 İş, İşgücü ve İşsizlik:

Filipinler İstatistik Kurumu’nca yayımlanan verilere göre, Ağustos 2024 döneminde istihdam oranı yüzde 96 olmuştur. İstihdam eden işgücü sayısı ise 49,15 milyondur.

Ağustos 2024 döneminde işsizlik yüzde 4 olarak gerçekleşmiştir. Buna göre, Ağustos 2024 itibarıyla Filipinler’de işsiz sayısı 2 milyon 70 bin kişidir.

2.4 Ödemeler Dengesi

Filipinler Merkez Bankası- Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) tarafından yapılan açıklamada, ülkenin genel ödemeler dengesi pozisyonunun Ocak-Ağustos 2024 döneminde fazla verdiği belirtilmiştir. Bu dönemde 1,6 milyar ABD Doları fazla veren pozisyon, 2023 yılının aynı döneminde 2,1 milyar ABD Doları fazla vermişti.

2.5 Döviz Kuru ve Döviz Rezervleri:

Merkez Bankası tarafından yapılan son açıklamada, 2024 Ağustos döneminde Filipinler’in brüt ulusal dolar rezerv stokunun (GIR) 107,9 milyar ABD Doları olarak gerçekleştiği ifade edilmiştir. Buna göre, GIR seviyesi ülkenin 7,8 aylık ithalat, hizmet ödemeleri ve öncelikli harcamalarını karşılayacak seviyede oluşurken, teorik olarak ilgili harcamaların 3 aylık bölümünü karşılayacak rezerv yeterli olarak kabul edilmektedir.

Daha önce, 2022 yılında 54,47 ortalamasında, 2023 yılında 55,63 ortalamasında seyreden kur; 2024 yılı ilk 9 ayı ortalamasında 57 seviyesine çıkmıştır. 25 Ekim 2024 tarihinde ABD Doları / Filipinler Pezosu kuru 57,79 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2.6 Faiz Oranları:

Filipin Merkez Bankası (BSP) tarafından belirlenen faizler kapsamında (17 Ekim), gecelik ters repo için yüzde 6; gecelik borç verme için aylık yüzde 5,50 ve gecelik vadeli mevduat için aylık yüzde 6,50’lik faiz uygulanmaktadır.

3. FİLİPİNLER PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1 Dağıtım Kanalları

Dağıtım ve satış kanalları sektöre bağlı olarak değişmektedir. Stoklama yapan distribütörler tüketim mallarını ithal etmekte ve bunu perakendeciye satmaktadır. Sermaye malları ise nihai tüketiciye satılmadan acente veya distribütör tarafından ithal edilmektedir. Yerel firmaların kullanılması ihracatçının piyasaya girişini kolaylaştırmaktadır. Yerel acenteler ihale sürecini ve fırsatlarını daha kolay izlemektedir.

Ülkede iki tip ithalatçı vardır. Stoklama yapan distribütörler, yabancı tedarikçi ile kontrat bazında belirli bir miktar için anlaşma yapmakta ve bunu gerçekleştirmektedir. Diğer tip ithalatçılar aracı olarak nihai tüketici ve yabancı arasında faaliyet göstermekte ve yüksek fiyatlı malları stoklama mecburiyetinde kalmamaktadırlar. Genellikle, aracı ithalatçıya mal sipariş eden alıcı mal bedelinin finansmanını da sağlamaktadır.

Müşteri aldığı mallar için akreditif açmaktadır. Lokal acente ise bu işlemde komisyon almaktadır. Acenteler satış sonrası hizmet desteği vermektedir. Garanti süresince satış desteğinin verilmesi marka imajı ve tüketici tatmini açısından önemlidir.

Metro Manila birçok ithalatçı ve distribütörün yer aldığı bir merkezdir. Metro Manila'daki "Makati City" iş merkezi olarak bilinmektedir. Bu merkezde çok uluslu firma merkezleri, ticari banka merkez şubeleri ve prestijli alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Yine, başkent Metro Manila'ya bağlı Paranaque, Pasig, Taguig ve Quezon City de distribütör depolarının yoğunlukla yer aldığı bölgelerdir.

Manila dışındaki merkezler Cebu City, Iloilo, Davao ve Zamboanga'dır. Yerel acenta ile çalışmak önemli olup bu konuda yabancı firmanın yerel acente ile yakın çalışması önem arz etmektedir.

Filipinler marka algılaması yüksek bir piyasadır. Bu yüzden tüketici mallarının satışında reklam önemlidir. Çoğu reklam ajansının yurtdışındaki reklam şirketleri ile bağlantısı vardır.

3.2 Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Filipinler fikri mülkiyet hakları mevzuatı Dünya Ticaret Örgütü TRIPS Anlaşmasına uyumludur. Filipinler'de ticari faaliyette bulunan her tüzel kişinin telif hakkını, markasını Filipinler Fikri Mülkiyet Ofisine tescil ettirmesi gerekmektedir. Bu sürece ilişkin prosedür <http://www.ipophil.gov.ph/> adresinden temin edilebilir.

Filipin hükümetinin fikri mülkiyet haklarının korunması amacıyla önemli adımlar atmış olmasına rağmen uygulama zorlukları devam etmektedir.

Hakların korunması için bunların yasalara göre tescil edilmesi gerekmektedir. Tescil konusunda avukatlık ve danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Bu konuda yerel acentanın desteği de önemlidir.

Ticari markalar kayıttan sonra 10 yıl korunmakta ve onar yıllık sürelerle bu yenilenmektedir. Endüstriyel tasarımların korunması beşer yıllık süreyle yapılmaktadır.

Ancak, söz konusu hakların korunmasına dair yasal süreç kompleks yargı sistemi nedeniyle ağır işlemektedir. Korumanın güçlendirilmesi gerekmektedir. Taklit mallar pazarlarda ve bazı

outletlerde yer almaktadır. Fikri mülkiyet haklarının ihlali mevcut yasal sistemde ciddi bir suç sayılmamakta ve yasal sistemde öncelikli olarak ele alınmamaktadır.

Başvuru belgelerine <https://www.ipophil.gov.ph/application-forms/> linki üzerinden ulaşmak mümkündür. Yine, gerekli mevzuat da <https://www.ipophil.gov.ph/intellectual-property-code-implementing-rules-and-regulations/> linkinde yer almaktadır.

3.3 Tüketici Eğilimleri

Refah bakımından bölgeler arasında farklılıklar vardır. Bölgeler arasındaki gelir farklılıklarının oluşmasının başlıca sebebi, sanayi faaliyetlerinin ve yabancı yatırımların Metro Manila, Luzon ve Calaborzan bölgelerinde yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır.

Pazarda harcanabilir gelir düzeylerinin yüksek olduğu Metro Manila, Calabarzon bölgesi (Cavite, Laguna, Batangas, rizal ve Quezon önemli merkezlerdir) ve Orta Luzon Bölgesi'nde önemli fırsatlar bulunmaktadır. Bu bölgelerdeki gelir ülkenin en fakir bölgeleri olan Otonom Müslüman Mindanao, Zamboanga, Yarımada Bölgesi ve Caraga Bölgesinin sahip olduğu gelirin en az iki katıdır. Bu hususlar göz önüne alındığında, tüketici tercihlerinde, gelir seviyesi düşük bölgeler için en önemli etken gelir seviyesi ve satın alınacak ürünün fiyatı olmaktadır. Bu yüzden, ihracatçılarımızın Filipinler pazarına sunmak istedikleri ürünün dünyadaki rakiplerin ürünlerine nazaran aynı özellikte ve daha ucuz olarak konumlandırılması halinde, ilgili ürünün pazarda düşük gelir seviyesinde yer alan gruplara yönlendirilmesi uygun olacaktır.

Yine, Filipinler'de sadece ihtiyaç kadar ve her ihtiyaç duyulduğunda ayrı ayrı olmak üzere sipariş verilmesi gibi bir tüketici eğilimi bulunmaktadır. Bu minvalde, az miktarlarda sunum Filipinler pazarı için tercih sebebidir. Özellikle, ilaç-eczacılık, gıda ve kimyevi maddeler sektörlerinde nihai tüketiciye yönelik sunulan ürünler için bu önemli bir husustur.

Yukarıda da bahsedildiği üzere, ülkenin gelir seviyesi yüksek bölgelerinde fiyat odağından ziyade marka bağımlılığı da gözlemlenmektedir. Özellikle, Manila'da yüksek gelir seviyesine sahip mukim tüketiciler ve iş dünyası konumlanmaktadır. Söz konusu pazar için marka tercihi fiyattan önce gelmektedir. Nitekim, gıda ürünleri de dahil olmak üzere hemen hemen her üründe ithal ürünler en az yerel markalar kadar bulunmaktadır. İlgili ürünlerin fiyatları yerel üreticilere nazaran 2-3 kat fazla olmakla birlikte marka bağımlılığı sebebiyle satış yönünden rakiplerine nazaran fazla tüketilmektedir.

4. FİLİPİNLER DIŞ TİCARETİ

4.1. Genel Durum

2024 yılı Ocak-Temmuz dönemi verileri Filipinler Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (DTI) tarafından açıklanmıştır. Buna göre; Filipinler'in toplam dış ticaret hacmi Temmuz 2024'te bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 4,5'lük artışla 17,37 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Ülkenin dış ticaret açığı Temmuz 2024'te 4.87 milyar dolar olarak gerçekleşirken Ocak-Temmuz dönemi dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 17,98 düşüşle 29,1 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

İlgili dönemde en fazla ihraç edilen ürünler elektrik ve elektronik sektörü ürünleri olmuştur. Bu kapsamda, entegre devreler, elektrikli makine ve cihazların aksamı, yarı iletkenler, gemi ve taşıtlarda kullanılan kablolama üniteleri, depolama üniteleri ve diskleri bunların başında gelmektedir. Filipinler'in 2024 yılı (Ocak-Temmuz) ihracatının yüzde 33'ünü elektronik entegre devreler ve yarı iletkenler oluşturmuştur. 2024 yılı Temmuz ayında Filipinler'in en fazla ihracat gerçekleştirdiği ülke yüzde 16 pay ile ABD olurken ABD'yi sırasıyla Japonya (yüzde 14), Çin (yüzde 12,7), Hong Kong (yüzde 11,9) ve Güney Kore (yüzde 4,9) izlemiştir. 2024 yılının ilk yarısında ise bu oranlar, ABD yüzde 16; Hong Kong yüzde 14,4; Japonya yüzde 13,9; Çin yüzde 12,6 ve Güney Kore yüzde 5,1 şeklinde gerçekleşmiştir.

Filipinler'in 2024 yılında (Ocak-Temmuz) dünyadan ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6,43 azalışla 72,5 milyar dolar olarak gerçekleşirken ülkenin ithalatının yüzde 14,95'ini yakıtlar oluştururken (petrol yağları, hafif petrol yağları, kömür vb.); yüzde 8,85'ini elektronik sektörü (elektronik entegre devreler, yarı iletkenlerin aksam ve parçaları vb.) oluşturmuştur.

2024 yılı Temmuz ayında Filipinler'in en fazla ithalat yaptığı ülke yüzde 27,7 pay ile Çin olurken Çin'i sırasıyla Endonezya (yüzde 8,5), Japonya (yüzde 8), Güney Kore (yüzde 7,3) ve ABD (yüzde 6,1) izlemiştir. 2024 yılının ilk yarısında ise bu oranlar, Çin yüzde 25,4; Endonezya yüzde 8; Japonya yüzde 7,9; Güney Kore yüzde 7,4 ve ABD yüzde 4,08 şeklinde gerçekleşmiştir.

4.2 İhracat

FİLİPİNLER'İN DÜNYA'YA İHRACATI (FOB) (\$)	2022 (Ocak- Aralık)	2023 (Ocak-Aralık)	DEĞİŞİM	% DEĞİŞİM
	DEĞER	DEĞER		
	79.574.105.032	73.617.115.492	5.956.989.540	-7.5

Filipinler'in dünyaya ihracatı 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,5 azalış ile 78,8 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

FİLİPİNLER'İN DÜNYAYA İHRACATI (6'LI GTİP BAZINDA) (ABD DOLARI)					
GTİP	MADDE ADI	2022 (Ocak-Aralık)	2023 (Ocak-Aralık)	Pay (%)	Değişim (%)
854221	Dijital Entegre Devreler	20.840.111.933	19.561.588.394	26.6	-6.1%
980318	Yarı İletkenler	7.142.844.363	6.207.328.455	8.4	-13.1
980324	Elektrikli Makine ve Cihazların Diğer Aksam ve Parçaları	1.756.349.368	2.903.348.184	3.9	65.3
854430	Gemi ve Hava Taşıtlarında Kullanılan Kablolama Sistemleri	2.376.520.176	2.659.871.204	3.6	11.9
740311	Bakır Katod, Katod Kesitleri; Rafine Bakırdan	1.897.214.500	1.941.133.018	2.6	2.3
847160	Diğer Depolama Üniteleri ve Cihazlarının Aksam ve Parçaları	2.094.544.342	1.661.820.262	2.3	-20.7
080300	Muz (Kurutulmuş veya Yaş)	1.097.887.502	1.220.515.285	1.7	11.2
847170	Depolama Üniteleri ve Cihazları	2.153.820.112	1.220.414.692	1.7	-43.3
710812	Altın (Platin Kaplamalı Altın Dahil); İşlenmemiş.....	1.004.115.020	1.182.279.169	1.6	17.7
260400	Nikel Cevherleri	1.258.876.930	1.080.374.557	1.5	-14.2
ARA TOPLAM		41.622.284.246	39.638.673.220	53.9	11
GENEL TOPLAM		79.574.105.032	73.617.115.492	100,00	-7.5

2023 yılında en fazla ihraç edilen ürünler elektrik ve elektronik sektörü ürünleri olmuştur. Bu kapsamda, entegre devreler, yarı iletkenler, depolama üniteleri ve diskleri bunların başında gelmektedir. Dijital entegre devre ihracatında bir önceki yıla göre yüzde 6,1 azalış söz konusudur. Filipinler'in toplam ihracatından dijital entegre devreler yüzde 26,57 yarı iletkenler ise yüzde 8,43 oranında pay almıştır.

FİLİPİNLER'İN DÜNYA'YA İHRACATI (ÜLKE BAZINDA) (ABD DOLARI)				
Ülkeler	2022 (Ocak-Aralık)	2023 (Ocak-Aralık)	Pay (%)	Değişim (%)
ABD	13.079.505.026	11.548.489.246	15.7	-11.7
Çin	10.980.089.570	10.925.417.700	14.8	-0.5
Japonya	11.122.621.874	10.455.788.964	14.2	-6.0
Hong Kong	10.364.434.391	8.843.731.591	12.0	-14.7
Güney Kore	3.125.261.470	3.533.831.874	4.8	13.1
Singapur	4.914.892.556	3.528.073.982	4.8	-28.2
Hollanda	2.935.599.800	3.088.586.285	4.2	5.2
Tayland	3.376.125.354	2.931.640.278	4.0	-13.2
Tayvan	2.983.333.451	2.637.848.928	3.6	-11.6
Almanya	2.791.509.841	2.486.640.766	3.4	-10.9
ARA TOPLAM	65.673.373.333	59.980.049.614	81.5	-78.5
GENEL TOPLAM	79.574.103.586	73.617.115.492	100,0	-7.5

2023 yılında Filipinler'in en fazla ihracat gerçekleştirdiği ülke, bir önceki yıla göre yüzde 11,7 oranında azalış ve 11 milyar 548 milyon ABD Doları ile ABD olmuştur. ABD Filipinler'in ihracatından yüzde 15,7 oranında pay almıştır. Japonya'ya ihracat da yüzde 6 oranında azalarak ilgili dönemde 10 milyar 455 milyon ABD Doları seviyesine gelmiştir. Çin, yüzde 0,5 oranında düşüşe rağmen 10 milyar 925 milyon ABD Doları ile Japonya'yı geride bırakarak ikinci sıraya yükselmiştir.

4.3 İthalat

FİLİPİNLER'İN DÜNYA'DAN İTHALATI (CIF) (\$)	2022 (Ocak-Aralık)	2023 (Ocak-Aralık)	DEĞİŞİM	% DEĞİŞİM
	DEĞER	DEĞER		
		145.132.358.354	133.866.620.817	-11.265.737.537

Filipinler'in 2023 yılında toplam ithalatı da bir önceki yıla göre yüzde 7,8 oranında azalmıştır. 2022 yılında 145,1 milyar ABD Doları seviyesinde olan ithalat 2023 yılında 11,2 milyar azalarak 133,9 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

FİLİPİNLER'İN DÜNYA'DAN İTHALATI (MADDE BAZINDA) (ABD DOLARI)

GTİP	MADDE ADI	2022 (Ocak-Aralık)	2023 (Ocak-Aralık)	Pay (%)	Değişim (%)
271019	Petrol Yağları ve Bitümeden Elde Edilen Diğer Yağlar; Başka Yerde Sınıflandırılmamış	8.924.017.109	7.447.746.729	5.6	-16.5%
854221	Yarı İletkenlerin Aksam ve Parçaları	6.094.686.355	4.646650.986	3.5	-23.8
980229	Monolitik Entegre Devreler	5.289.684.899	4.247.212.535	3.2	-19.7
270900	Petrol Yağları ve Bitümeden Elde Edilen Diğer Yağlar; Ham	3.782.077.936	4.200.48.655	3.1	11.1
271011	Hafif Petrol Yağları ve Müstahzarları	4.670.269.967	3.772.473.249	2.8	-19.25
270119	Diğer Kömürler	5.217.191.077	3.467.573.104	2.6	-33.5
260300	Bakır Cevherleri ve Zenginleştirilmiş Bakır Cevherleri	1.241.544.099	3.265.666.738	2.4	163.0
854229	84.71 Pozisyonundaki Makine ve Cihazların Aksam ve Parçaları	3.339.431.161	3.206.421.297	2.4	-4.0
980221	Diğer Metaller	4.307.923.718	2.695.360.626	2.0	-37.4
870322	Binek Otomobilleri ve İnsan Taşımaya Mahsus Motorlu Diğer Taşıtlar	1.668.967.218	2.050.328.501	1.5	22.9
ARA TOPLAM		44.535.793.539	39.000.182.420	29	43
GENEL TOPLAM		145.132.358.354	133.866.620.817	100,0	-7.8

2023 yılında Filipinler'in en önemli ihraç kalemlerinden olan dijital entegre devrelerin imalatı için girdi niteliğindeki "Yarı İletkenlerin Aksam ve Parçaları" ithalatı da ihracattaki azalışa paralel olarak yüzde 23,8 oranında azalmıştır. Petrol yağları ithalatındaki tiplerine göre GTİP bazındaki ürünlerden 271019 GTİP'te yüzde 16,5 oranında azalış, 270900 yüzde 11,1 oranında artış, 271011'de ise yüzde 19,25 oranında azalış gerçekleşmiştir

FİLİPİNLER'İN DÜNYA'DAN İTHALATI (ÜLKE BAZINDA) (ABD DOLARI)				
Ülkeler	2022 (Ocak-Aralık)	2023 (Ocak-Aralık)	Pay (%)	Değişim (%)
Çin	29.827.247.199	30.943.060.207	23.1	3.7
Endonezya	13.943.843.144	12.284.549.788	9.2	-11.9
Japonya	13.092.803.598	10.950.071.163	8.2	-16.4
ABD	9.663.809.587	9.089.143.712	6.8	-5.9
Güney Kore	12.734.457.277	8.890.704.004	6.6	-30.2
Tayland	7.657.903.659	8.188.007.191	6.1	6.9
Singapur	8.461.352.694	7.388.068.346	5.5	-12.7
Malezya	6.681.597.545	6.275.923.395	4.7	-6.1
Vietnam	4.774.986.631	4.974.904.973	3.7	4.2
Tayvan	7.094.901.847	4.931.974.795	3.7	-30.5
ARA TOPLAM	113.932.903.181	103.916.407.574	78	-99
GENEL TOPLAM	145.132.358.354	133.866.620.817	100,0	-7.8

2023 yılında Filipinler'in en fazla ithalat yaptığı ülke Çin olmuştur. Çin'den ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,7 oranında artarak 30 milyar 943 milyon ABD Doları olmuştur. Çin'in Filipinler'in ithalatından aldığı pay yüzde 23,1 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, Endonezya'dan ithalat 12 milyar 284 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Endonezya'dan ithalatta yüzde 11,9 oranında azalış mevcuttur. Yine, Japonya'dan ithalat da bir önceki yıla göre yüzde 16,4 oranında azalarak 10 milyar 950 milyon ABD doları olmuştur.

5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

5.1 Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat-İhracat Rejimi)

30 Mayıs 2016 tarihinde, Başkan Benigno S. C. Aquino III, Filipinler Tarife ve Gümrük Kodunu (TCCP) deęiőtiren Gümrük Modernizasyonu ve Tarife Yasası (CMTA) olarak bilinen 10863 sayılı Cumhuriyet Yasası'nı (RA) imzalamıő olup gerekli düzenlemeler bu yasaya göre icra edilmektedir.

Genel kural olarak Filipinler'de her türlü ürünün ithalatı serbesttir. Ancak kamu sağlığı ve güvenliği, ulusal güvenlik, uluslararası yükümlölükler, yerel sanayinin gelişimi nedenleri ile bazı ürünlerin ithalatına düzenleme ya da yasaklama getirilmiőtir. Filipinler'de ithalat-ihracat kategorizasyonu dört başlıkta yapılmıştır;

• **Ücretsiz İthalat ve İhracat-** ithalat ve ihracat izinleri, izinler veya lisanslara gerek kalmadan (yasa veya yönetmelikte aksi belirtilmedikçe) Filipinler'e serbestçe ithal edilebilecek ve ihraç edilebilecek malları ifade eder. (Bölüm 3, Kısım 116 Gümrük Modernizasyonu ve Tarife Kanunu [CMTA])

• **Düzenlenmiőt İthalat ve İhracat-** Düzenlemeye tabi mallar ancak ithalattan önce gerekli beyan, izinler, lisanslar ve diğer gereklilikler sağlandıktan sonra ithal veya ihraç edilebilir. İthalatta, eőyanın varıőından sonra ancak gümrük gözetiminden serbest bırakılmasından önce gereksinimlerin sunulmasına sadece yürürlükteki yasalar veya yönetmelikler tarafından sağlanan durumlarda izin verilecektir (Bölüm 3, Bölüm 117 CMTA). Düzenlenmiőt ithalat örnekleri Őunlardır: Gıda, İlaç, Kozmetik ve Gıda ve İlaç İdaresi tarafından düzenlenen tıbbi cihazlar.

• **Sınırlı İthalat ve İhracat-** Yasa veya Yönetmelikler tarafından yetkilendirilmedikçe, CMTA'nın Bölüm 3, Kısım 119'unda listelenen kısıtlı ürünlerin ithalatı ve ihracatı yasaktır. Kısıtlı ithalat örnekleri, alışkanlık oluşturan kimyasallar / afyon, esrar, eroin ve diğer narkotik ve sentetik ilaçlar gibi maddelerdir.

• **Yasaklanmıőt İthalat ve İhracat-** CMTA Bölüm 3, Bölüm 118'de listelenen malların ithalatı ve ihracatı yasaktır. Yasaklanmıőt ithalata örnek olarak, ilgili yasa ve yönetmelikleri ihlal eden insan tüketimi için karıőtırılmıőt veya yanlıő markalanmıőt gıda, ilaç, kozmetik, cihazlar veya mallar verilebilir.

İthal edilmesi öngörölen ürünün yukarıda yer alan hangi sınıfa girdiğinin belirlenmesi amacıyla Ticaret ve Sanayi Bakanlığına, Gümrük İdaresine, Filipinler Merkez Bankası veya yetkili bir temsilci bankaya başvurulabilir. Tarım ürünlerinin ithalatındaki sınıflandırmaya ilişkin bilgi almak ve örneğin tavuk, domuz gibi ürünlerde Asgari Giriş Miktarı İthalat Belgesi'ne ihtiyaç olup olmadığını öğrenmek amacıyla Tarım Bakanlığı'na başvurmak gerekmektedir.

Aşağıda yer alan linkler üzerinden;

İthali yasaklı mallar için:

<https://customs.gov.ph/prohibited-restricted-importations/>

[https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-](https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/Downloadable+Files/Imports/BIS+attachment+4+2013.pdf)

[1.amazonaws.com/Downloadable+Files/Imports/BIS+attachment+4+2013.pdf](https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/Downloadable+Files/Imports/BIS+attachment+4+2013.pdf)

İthalat prosedürleri;

[https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-](https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/Negosyo/Imports/Import+Facilitation/Annex+A+-+Flowchart+of+the+General+Import+Procedures.pdf)

[1.amazonaws.com/Negosyo/Imports/Import+Facilitation/Annex+A+-+Flowchart+of+the+General+Import+Procedures.pdf](https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/Negosyo/Imports/Import+Facilitation/Annex+A+-+Flowchart+of+the+General+Import+Procedures.pdf)

<https://www.dti.gov.ph/negosyo/bis/import-facilitation/gen-import-procedures/>

Gümrük prosedürleri; <https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CMTA-RA-10863-2.pdf>

<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CAO-09-2020.pdf>

adresleri üzerinden ilgili dokümantasyon ve mevzuatlara ulaşılabilir.

Filipinler için ithalatta aranan belgeler aşağıda yer almaktadır;

Ticari Fatura – Tercihli bir gümrük vergisinden yararlanılmak talebi yok ise, herhangi özel bir forma ihtiyaç bulunmamaktadır. İhracatçı firmanın antetli kağıdının firma yetkilisi tarafından imzalanmış olması ve ürün, miktar, CIF değeri, menşe ülkesi ve geminin ismi gibi temel bilgiler yeterlidir.

Pro-forma Fatura – Gerekli olmamakla birlikte ithalatçı tarafından talep edilebilir.

Çeki listesi – Listedeki bilgiler diğer belgelerle uyumlu olmalıdır.

Menşe sertifikası – Özel bir menşe formuna ihtiyaç duyulmamakla birlikte, ASEAN menşeli ürünlerin ithalatında tercihli gümrük vergilerinden yararlanabilmek için özel bir forma ihtiyaç vardır.

Sigorta belgesi- Bu temel belgelerin yanısıra ürünün cinsine göre ithalatçı banka ya da akreditife göre başka belgelere de ihtiyaç olabilir.

Gerekli belgeler için detaylı bilgilere <https://www.dti.gov.ph/negosyo/imports/import-facilitation/> adresinden ulaşılabilir.

İşlenmiş Gıda Ürünleri İthalatı

Filipinler’de satışa sunulan her ürünün Gıda ve İlaç Kurumu’na kayıt ettirilmesi gerekmektedir. İhracatçıdan bazı belgeler ya da örnekler talep edilebilmekle birlikte, ithal ürünlerin kayıtları ancak bir Filipin özel veya tüzel kişisi tarafından yapılabilir. İthal ürünlerin kayıtlarına yönelik ürün sınıflandırmaları yapılmış ve bu sınıflandırmalara göre talep edilen belgeler belirlenmiştir.

Eczacılık ürünleri ithalatı için de Gıda ve İlaç Kurumu’nun lisansına ihtiyaç duyulmaktadır.

5.2. Gümrük Vergileri

Uygulanan gümrük vergileri, ithal edilen ürünün tarife sınıflandırmasına göre alınmaktadır.

Filipinler'e ithal edildiğinde tüm mallar ithal edildikten sonra gümrük vergisine tabidir. Filipinler, Birleşmiş Milletler'in Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırmasını (SITC) takip eder. İthalat tarifeleri yüzde 0 ila 65 arasında değişebilmektedir. Yerli üretimi yüksek olan sektörlerde ithal mallar tipik olarak daha yüksek tarifelere tabidir. Tarım dışı mallar için tarifeler ortalama yüzde 6-7'dir. Filipinler Gümrükleri ithal mallar için yüzde 12 oranında katma değer vergisi (KDV) uygulamaktadır. Filipinler Tarife Komisyonu, ithalatçılara <https://tariffcommission.gov.ph/tariff-book> adresinden erişilebilen bir 'tarife bulucu' web portalı uygulaması da başlatmıştır.

Filipinler, altı bölgesel serbest ticaret anlaşmasının (STA) ve Japonya ile bir ikili STA üyesidir. Güneydoğu Asya Uluslar Birliği'nin (ASEAN) bir üyesi olarak Filipinler doğal olarak ASEAN Mal Ticareti Anlaşması'na (ATIGA) katılmıştır. Hassas gıda ürünlerine ilişkin bazı tarife çizgileri hala devam etmesine rağmen, ülke ASEAN içinde önemli oranda indirimli tarifelere sahiptir. Filipinler, ASEAN'a üye olması nedeniyle, ASEAN'ın imzaladığı beş STA'ya (Avustralya, Yeni Zelanda, Çin, Hindistan, Japonya ve Güney Kore) de taraftır. Ayrıca, Avrupa Birliği ile GSP+

anlaşması bulunmaktadır. Bu kapsamdaki geçerli tercihli tarife oranları bu bağlantıdan kontrol edilebilir; <http://finder.tariffcommission.gov.ph/>.

Ayrıca, Filipinler'in çeşitli uluslararası örgütlerin tarafı olarak veya münferit ülkeler ile tesis ettiği serbest ticaret anlaşmaları bulunmakta olup, bu anlaşmalar aşağıdaki gibidir;

- ASEAN-Avustralya-Yeni Zelanda Serbest Ticaret Anlaşması (AANZFTA)
- ASEAN-Çin Serbest Ticaret Anlaşması (ACFTA)
- ASEAN- Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması (AIFTA)
- ASEAN-Hong Kong, Çin Serbest Ticaret Anlaşması (AHKFTA)
- ASEAN-Japonya Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması (AJCEPA)
- ASEAN-Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması (AKFTA)
- ASEAN Mal Ticareti Anlaşması (ATIGA)
- Filipinler-Japonya Ekonomik İşbirliği Anlaşması (PJEPA)
- Filipinler- Avrupa (EFTA Ülkeleri) Serbest Ticaret Anlaşması (PH-EFTA FTA)

İlgili serbest ticaret anlaşmalarında ürün (GTİP Kodu) bazında gümrük vergisi oranları karşılıklı düşürülmüş veya sıfırlanmıştır. Serbest Ticaret Anlaşmalarına ilişkin detaylı bilgi aşağıda yer almaktadır.

<https://tariffcommission.gov.ph/free-trade-areas>

5.3 e-ticaret

Filipinler'de online alışveriş ve e-ticaret birçok firma tarafından pazara giriş stratejisi olarak belirlenmekte ve dağıtım kanalı olmaktan ziyade pazarlama stratejisine dönüşmektedir.

“Dijital ekonomi” 2023 yılında yaklaşık 35,16 milyar Amerikan Doları seviyesine ulaşmıştır. Bu rakam ülkenin toplam gayrisafi yurtiçi hasılasının yüzde 8,4'ünü oluşturmaktadır. Dijital ekonomi; dijital altyapı, e-ticaret, dijital medya içerikleri ile e-devlet hizmetlerini kapsamakta olup dijital altyapı yaklaşık 29 milyar dolarlık, e-ticaret ise yaklaşık 4,9 milyar dolarlık bir büyüklüğü ifade etmektedir.

2023 yılında 9,68 milyon kişi dijital ekonomide istihdam edilmiş olup bu sayının yüzde 87,3'ü (yaklaşık 8,45 milyon kişi) e-ticaret alanında istihdam edilenlerdir.

2023 yılında Gcash, Maya ve PayPal gibi alternatif online/mobil ödeme yöntemleri toplam e-ticaret ödemelerinin yüzde 36,4'ünü oluşturmuştur. Alternatif ödeme yöntemlerindeki artışa rağmen e-ticarette yapılan ödemelerin yüzde 23'ünün nakit olarak (örneğin “kapıda ödeme”) gerçekleştirildiği görülmektedir.

Ayrıca, Filipinler hükümeti tarafından 2016-2025 yıllarına ilişkin olarak “E-Ticaret Yol Haritası” bir eylem planı olarak yürürlüğe konulmuştur. İlgili hedef kapsamında e-ticaret işlem hacminin toplam Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'nın yüzde 25'ini oluşturması beklenilmektedir.

2023 yılında Filipinler'in e-ticaret satış hacmi 20,1 milyar ABD Doları olurken son 5 yılda yüzde 28,6'lık bir artış gerçekleştirmiştir.

Filipinler'de e-ticaret kapsamında faaliyet gösteren birçok web sitesi mevcuttur. İlgili web siteleri, toptancı firmalara yönelik olabileceği gibi perakende satış esasına göre de olabilmektedir. Ancak,

Filipinler’de e-ticaret pastasının büyük bir bölümünü perakende satış odaklı web siteleri almaktadır. Filipinler’de en fazla kullanıcı ve satış hacmine sahip portallar Lazada PH, Shopee ve Zalora’dır.

İlgili web sitelerinde hemen hemen her tür ürün ve hizmete erişim sağlamak mümkündür. Ancak, özellikle yabancı firmaların;

- Tüketici elektroniği (Cep telefonu, bilgisayar, tablet, navigasyon cihazları vb.)
- Beyaz eşya
- Elektronik ev eşyası
- Otomobil Yan Sanayi
- Kişisel Bakım ve Kozmetik
- Tekstil ve Kişisel Aksesuar
- Oyuncak
- Mobilya Aksesuarları ve Dekorasyon

sektörlerinde ilgili ürünleri bu siteler üzerinden tüketiciye arz ettikleri bilinmektedir.

Bu kapsamda, e-ticaret stratejisinin de bir dağıtım kanalı olarak firmalarımızca değerlendirilmesi faydalı olacaktır.

Aşağıdaki linkte, Filipin Ticaret ve Sanayi Bakanlığı’nın (DTI) e-ticaret yol haritasına ilişkin detaylı bilgiler yer almaktadır.

<https://ecommerce.dti.gov.ph/>

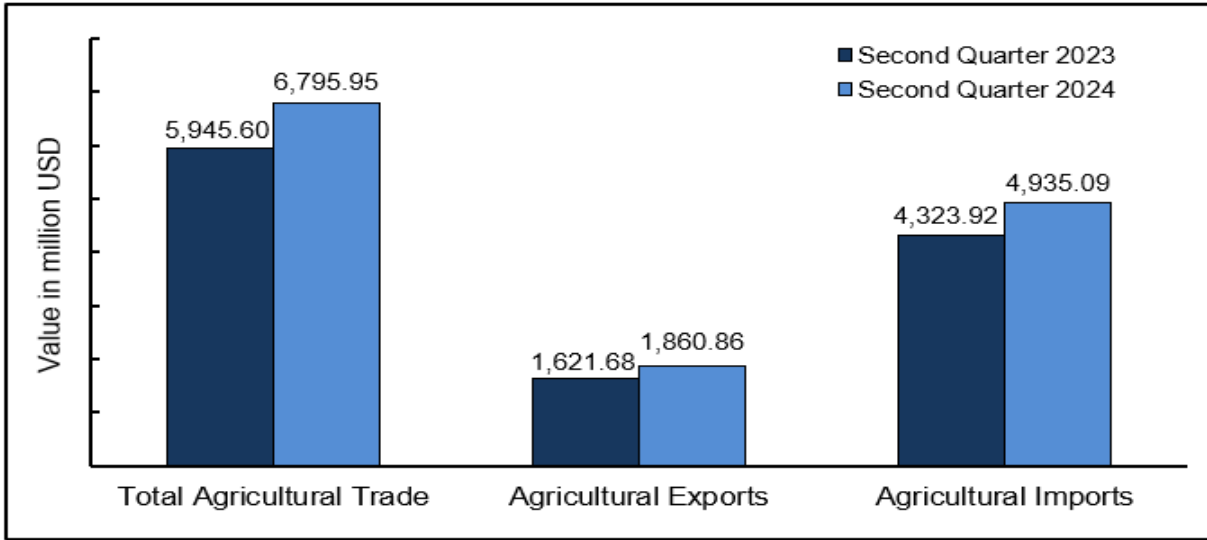
6. FİLİPİNLER'İN ÖNEMLİ SEKTÖRLERİ

6.1 Tarım ve Hayvancılık

2024 yılının ikinci çeyreği itibarıyla bitkisel üretim 15,56 milyon ton olarak gerçekleşirken en çok üretim yapılan ürünler 3,8 milyon ton ile çeltik, 3,2 milyon ton ile Hindistan cevizi ve 3,1 milyon ton ile muzdur. Aynı dönemde hayvancılık üretimi ise 1,27 milyon ton olarak gerçekleşirken en çok üretimi yapılan ürünler 520 bin ton ile tavuk, 422 bin ton ile domuz ve 198 bin ton ile tavuk yumurtasıdır. Balıkçılık üretimi ise yaklaşık 1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılının yarısında ülkenin tarım ve hayvancılık alanındaki ihracatı 1,86 milyar Amerikan Doları olarak gerçekleşirken ithalat 4,94 milyar Amerikan Doları olmuştur.

Figure 1. Total Agricultural Trade, and Agricultural Exports and Imports: Philippines, Second Quarter 2023^r and Second Quarter 2024^p

p - preliminary

r - revised

Source: Philippine Statistics Authority

Tarım sektörünün öneminin altını çizen 2023-2028 Filipin Kalkınma Planı, verimliliği ve kırsal gelirleri artırmaya yönelik kapsamlı stratejiler ve reformlar yoluyla bu sektörün dönüşümünü hedeflemektedir. Hükümet, son yıllarda sektörü desteklemek için giderek daha fazla kaynak ayırmış olsa da sorunlar devam etmektedir. Bu sorunların üstesinden gelmek amacıyla; altyapı eksikliklerini gidermek, modern teknolojilerin benimsenmesini teşvik etmek, yerel üreticiler için pazar ve finansmana erişimi iyileştirmek ve iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artırmak için sürdürülebilir çabaların gerekliliği vurgulanmaktadır. Ancak, bu müdahalelerin faydalarının ortaya çıkmasının zaman alacağı Filipinli yetkililer tarafından ifade edilmekte olup bu arada, gerekli gıda maddelerinin yeterli arzının sağlanması gözetilmektedir.

Öte yandan, Filipinler'de yıllık gıda enflasyonu incelendiğinde, Eylül-2024 döneminde tahıl ürünlerinde yüzde 4,9; et ürünlerinde yüzde 3,6, deniz ürünlerinde -yüzde 1,2; süt ürünlerinde yüzde 4, yağlarda -yüzde 1,4; meyve ve yemişlerde yüzde 11,9; sebzelerde -yüzde 15,8; şeker ve

tatlandırıcılarda -yüzde 3,8; hazır yemek ürünlerinde yüzde 5,1 ve alkolsüz içeceklerde yüzde 2 oranlarının ölçüldüğü görülmüştür.

Ülkemizden Filipinler'e kanatlı eti ve ürünleri ihracatı yapılabilmesini teminen gerekli onay Filipinler Tarım Bakanlığı'ndan 17 Şubat 2017 tarihinde alınmıştır. Türkiye'den 7 firmanın aldığı bu izin kapsamında Filipinler'e tarihimizdeki ilk kanatlı eti ihracatımız 2018 yılının ilk aylarında gerçekleşmiştir. 2018 yılında Filipinler'e kanatlı eti ihracatımız 900 bin ABD dolarına ulaşma başarısı göstermiştir. 2019 yılında ihracat rakamımız 2,3 milyon ABD Doları seviyesinde gerçekleşirken, 2020 yılında ihracatımız yüzde 311 oranında artış ile 9,5 milyon ABD Doları gibi rekor bir seviyeye erişmiştir. 2022 yılında sektörde ihracatımız 5 milyon ABD Dolarına ulaşırken 2023 yılında ise 300 bin Amerikan Doları seviyesine düşmüştür. Öte yandan, Kasım 2019 dönemi itibarıyla söz konusu izin süresi sona ermiş olup mezkur firmaların izinlerinin yenilenmesi ile yeni üretim tesislerinin izin başvurusu süreci devam etmektedir.

6.2 Sanayi

Sanayi, ülkede hizmetler sektöründen sonra ikinci önemli ekonomiyi temsil etmektedir. Bununla birlikte, ekonomide sanayinin büyüklüğü hizmetler sektörünün yarısından daha az konumdadır. Bu kapsamda, Filipin ekonomisinde sanayi öncü sektör olarak nitelendirilmemektedir. 2024 yılında GSYİH'nin yüzde 30'unu oluşturmaktadır.

Sektör, 1950 ve 1960'lı yıllarda, ithal ikameci politikalar ve yerel sanayiyi yüksek düzeyde koruma sayesinde hızla gelişmiştir. Başlangıçta ithal maddelere büyük ölçüde bağımlı olan tüketim mallarını bir araya getiren sanayilerde büyüme görülmüştür. Hükümet, 1980'li yılların başlarında, ağır ve orta sanayii geliştirmek için bir program başlatmıştır. Hükümetin katılımı ile bakır dökümhaneleri, kimyasal kompleksler, fosfat gübre fabrikası, düşük kapasiteli dizel motor fabrikası kurulmuştur. Çimento fabrikası genişletilmiştir. Bununla birlikte, imalat sanayinin yapısı, büyük ölçüde, tüketim mallarının üretimine yönelik olmuştur.

1970'li yıllardan beri imalat sanayinin özellikle elektronik ve otomotiv parçalarında emek yoğun olarak ve ihracat ağırlıklı gelişmesine rağmen, üretim yerel pazarlara yönelik olarak kalmıştır.

Filipinler'de ihracatın yüzde 35'ini oluşturan ve elektrik-elektronik sektörünün bir alt kolu olan "yarı iletkenler ve entegre devreler" için ülkede önemli yabancı yatırımcılar ve imalat tesisleri bulunmaktadır. Yine, Toyota ve Mitsubishi firmalarının başı çektiği "Otomotiv Ana Sanayii" de diğer önemli bir imalat sanayii kalemidir. Ayrıca, ülke kıyılarında faaliyette olan petrol ve petrokimya tesisleri de imalat sanayinin önemli parçaları konumundadır.

2024 yılında sanayi üretimi, Üretim Değeri Endeksi (VaPI)'ye göre, yüzde 6,4 oranında artış kaydetmiştir. Bu artışa en çok katkı veren üretim sektörleri ise sırasıyla rafine kok kömürü ve petrol ürünleri, içecek ürünleri ile bilgisayar, elektronik ve optik ürünleridir.

6.3 Hizmetler

Filipinler'de başta turizm olmak üzere, bankacılık ve insan kaynakları alanlarında hizmetler sektörü önemli yer tutmaktadır. Özellikle yabancı yatırımlar hizmet sektöründe önemlidir. Başta Çin olmak üzere Hollanda ve ABD'nin hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketleri bulunmaktadır. Çinli iki özel banka ve çok sayıda çağrı merkezi Filipinler merkezli olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca, uluslararası şirketlerin birçoğu dış kaynaklama yöntemi ile

Filipinler’de birim açmakta ve çağrı merkezi, insan kaynakları, eğitim departmanı, muhasebe-finans gibi birimlerini Filipinler üzerinden yerel istihdam ile yürütmektedirler. 2023 yılında dış kaynaklama sektörü 35,4 milyar Amerikan Doları seviyesine ulaşırken bu rakamın 2024 yılında 37,87 milyar Amerikan Doları olması öngörülmektedir. Filipinler’in küresel dış kaynaklama sektörünün yüzde 10-15’ine hakim olduğu tahmin edilmekte olup 1.000’in üzerindeki dış kaynaklama şirketinde 1,3 milyon Filipinli istihdam edilmektedir.

Bankacılık sektörü kapsamında mali sektör, bölgedeki diğer ülkedekilerle karşılaştırıldığında, az gelişmiştir. Yerel sermaye piyasasının yetersizliği, ülkenin yatırıma çok az eğilimi olmasından kaynaklanmaktadır. Bankacılık sisteminin toplam mevduatının GSYİH’ya oranı çok düşüktür. Bireysel ticari bankalar diğer ülkedekilerle karşılaştırıldığında çok azdır. Hükümet, 1990’lı yılların ortalarından beri, sektörü liberalleştirerek, mali hizmetlerin gelişmesini teşvik etmiştir. Yabancı bankaları önleyen 44 yıllık yasak, 1995 yılında kaldırılmıştır. Dünya Ticaret Örgütü üyelik taahhütlerine paralel olarak, yabancı sigorta şirketlerine tam işletme lisansı verilmektedir. 1997 yılında yürürlüğe giren yasa mali şirketlerde yabancı yatırımlardaki kısıtlamalar ortadan kaldırılmıştır.

Bölgenin önemli turizm destinasyonlarından olan Filipinler 2023 yılında 5,5 milyon; 2024 yılında ise Eylül ayı itibarıyla 4,4 milyon turist almıştır. Diğer ülkeler ile kıyaslandığından sahip olduğu potansiyelin gerisinde kaldığı görülmektedir. 2023 yılında 6,21 milyon Filipinli turizm sektöründe istihdam edilmiştir.

6.4 Madencilik

Filipinler Madenler ve Yer Bilimleri Bürosu 2023 yılı verilerine göre metal madenlerin üretim miktarları ve tahmini değerleri aşağıdaki gibidir;

Maden	Üretim Hacmi (kg)	Tahmini Üretim Değeri (USD)
Altın	31.046	1,8 Milyar
Gümüş	46.160	32,2 Milyon
Bakır	266.532	441 Milyon
Nikel Cevheri	35.144.306	1,1 Milyar
Kromit	101.960	26,2 Milyon
Nikel-Kobalt Sülfür	77.904	819,5 Milyon
Çinko	37.252	12,1 Milyon

Ayrıca Filipinler’de faaliyet gösteren 12 altın, 3 bakır, 36 nikel, 4 kromit ve 4 demir olmak üzere toplam 59 metal madeni ile 29 kireçtaşı, 2 şeyl, 5 mermerleşmiş kireçtaşı, 4 silika, 15 bazalt, 1 dolomit, 3 kil, 1 kum/çakıl ve 1 volkanik tüf olmak üzere toplam 61 ametal maden/ocak bulunmaktadır. Filipinler İstatistik Kurumu (PSA) verilerine göre ülke; metal mineraller, mineral ürünleri ile ametal mineral ürünlerinden 2023 yılında toplam 7,32 milyar Amerikan Doları ihracat geliri elde etmiştir. Altın, nikel cevheri, nikel ürünleri ile bakır ülkenin ana ihracat kalemlerini oluştururken en çok ihracatın gerçekleştirildiği ülkeler Çin, Japonya, İsviçre, Hong Kong ve Hindistan olmuştur. Yine PSA verilerine göre 2023 yılında toplam 212.247 kişi maden sektöründe istihdam edilmiş olup vergiler, ücretler ve imtiyazlardan (royalti) yaklaşık 845 milyon Amerikan Doları kamu geliri elde edilmiştir.

Filipinler’de ülkenin doğal kaynaklarının yönetiminden sorumlu devlet kurumu Çevre ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Department of Environment and Natural Resources – DENR) olup izin ve lisansların verilmesi bu Bakanlığın yetkisindedir. Bakanlığın bağlı kuruluşlarından olan Madenler ve Yerbilimleri Bürosu (Mines and Geosciences Bureau – MGB) madencilğe ilişkin yetkilerin verilmesi ve bu alandaki mevzuata uyumun denetlenmesi ile görevli iken Çevre Yönetimi Bürosu (Environmental Management Bureau – EMB) madencilik faaliyetlerinin çevreye etkisine ilişkin hususlardan sorumludur.

Madencilik Alanındaki Yasal Düzenlemeler:

- 1) 1995 Filipin Madencilik Kanunu olarak da bilinen **7942 Sayılı Kanun**
- 2) 7942 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin **Usul ve Esaslar**
- 3) 8371 sayılı Yerli Halkların Haklarına İlişkin Kanun (Yerli halkların yaşadığı bölgelerde bulunan doğal kaynaklara ilişkin düzenlemeler yönüyle)
- 4) 1991 Küçük Çaplı Madencilik Kanunu olarak da bilinen **7076 Sayılı Kanun**
- 5) 7076 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar
- 6) Ticari Amaçlarla Yapılan Küçük Çaplı Madencilik Hakkında 1899 Sayılı Başkanlık Kararnamesi

Filipinler başta bakır, altın, nikel, çinko ve gümüş olmak üzere zengin mineral kaynaklara sahip olmakla birlikte bu kaynaklardan arama, çıkartma, üretme maliyetlerinin yüksekliği sebebiyle etkin bir şekilde yararlanamamaktadır. Yabancı bir şirketin ise Filipinler’de bu alanda yatırım yapabilmesi çeşitli şartlara tabidir.

Buna göre, başlangıç yatırımı en az 50 milyon ABD doları olan büyük ölçekli jeotermal keşif, geliştirme ve kullanım projelerinde yüzde 100 yabancı şirkete izin verilmektedir.

Altın, bakır, nikel, kromit, kurşun, çinko gibi değerli madenlerin büyük ölçekli keşfi, geliştirilmesi ve kullanımında yabancı şirketler için Filipinli ortak zorunluluğu bulunmakta olup yabancı şirketler ancak yüzde 40’a kadar hisseye sahip olabilmektedirler. Burada zikredilen büyük ölçekten kasıt; 20 hektardan fazla bir alanda mineral çıkarılması ve yıllık 50.000 tonun üzerinde üretim kapasitesine sahip olunmasıdır.

Basit aletler ve yöntemler kullanılarak emek-yoğun iş gücüne dayanan, patlayıcılar veya ağır madencilik ekipmanları kullanılmayan madencilik faaliyetleri “küçük ölçekli” olarak adlandırılmakta olup yabancı şirketlerin bu alanda yatırım yapması yasaktır.

Ülkede son dönemde gerçekleştirilen yasal değişiklikler ile bakır ve altın madenlerinin kullanımı ve işletilmesine izin vermeye başlanmıştır. Bu kapsamda, özellikle, ülkenin güneyinde yer alan Mindanao Yarımadasındaki bakır ve altın maden yatakları açılmaya başlanmıştır.

6,5 Enerji

Filipinler ekonomisi ithal petrole bağımlıdır. Petrol sanayiinde faaliyet gösteren 3 ana şirket arasında Petron, Pilipinas Shell (Royal Dutch/Filipinler Shell iştiraki) ve Caltex bulunmaktadır. Filipinler’in en büyük petrol rafine ve pazarlama şirketi Petron’dur. Petron 1994’e kadar tamamı devlete ait Filipin Ulusal Petrol Şirketi’nin iştiraki olarak faaliyet göstermiş, bu tarihten itibaren Suudi Aramco şirketin yüzde 40 hissesine sahip olmuştur. 1998 yılında Filipin petrol pazarındaki

kısıtlamaların ortadan kaldırılmasıyla Coastal/Subic Bay Fuels, Oilink International, Easten Petroluem Corp. ve Total Fina Elf şirketleri de pazara dahil olmuştur. Söz konusu yeni girişimciler pazarın yüzde 10'una sahip olmuştur. Pazara hakim 3 büyük şirketle rekabet edebilmek amacıyla yeni şirketler ortaklıklar yapmaktadır.

Filipinler Hükümeti ithal petrol harcamalarını azaltmak amacıyla özellikle elektrik üretiminde gaza daha fazla ağırlık vermektedir. Malampaya doğal gaz arazisinin rezervlerinin kullanılması amacıyla Filipinler'de doğal gazda en büyük yatırımcılar arasında yer alan Shell Filipinler Sondaj, Texaco ve Filipin Ulusal Petrol Şirketi faaliyet göstermektedir.

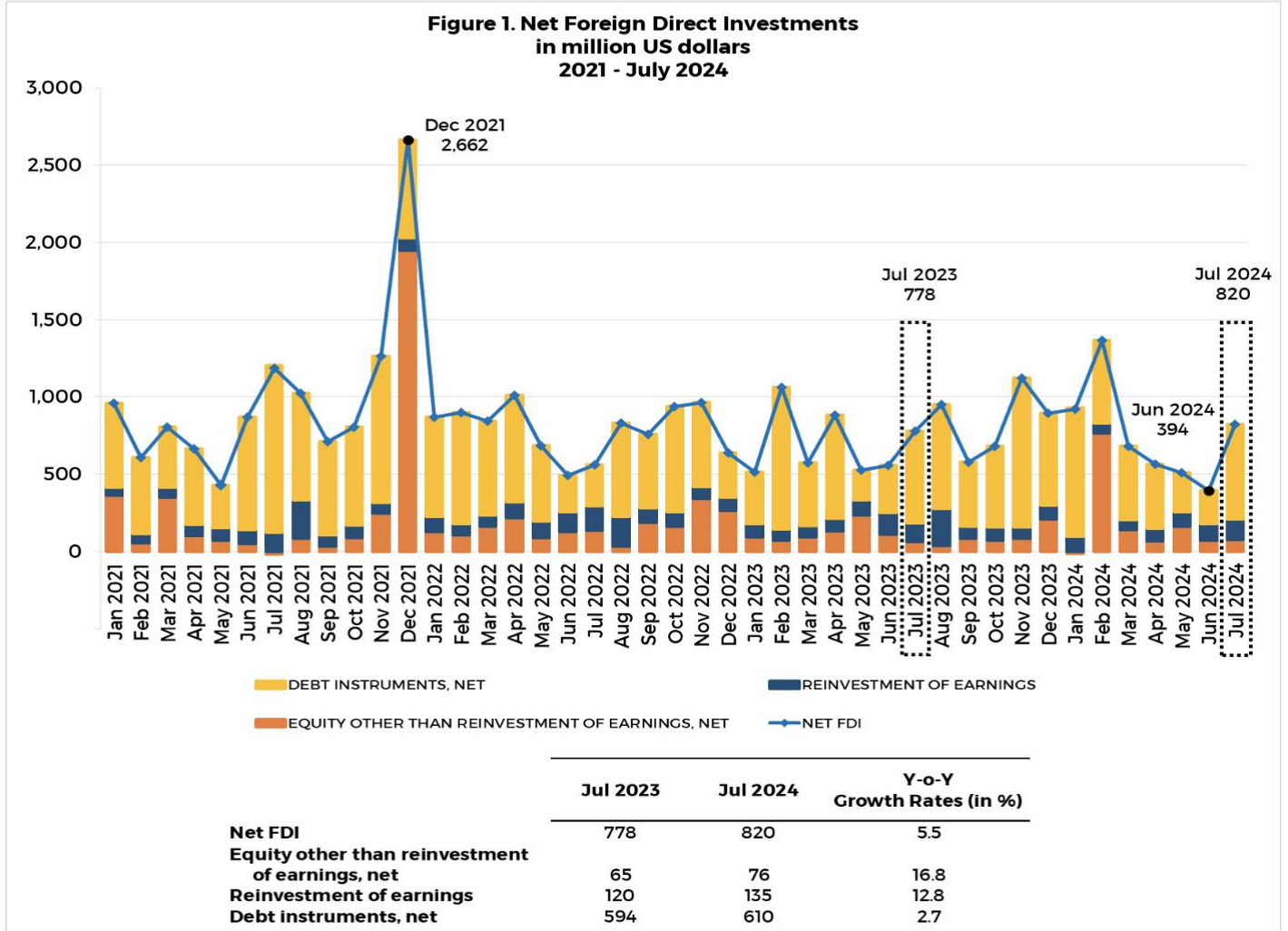
Filipinler'de enerji üretimi elektrik sektöründe yoğunlaşmıştır. Yerli enerji üretiminde en büyük pay jeotermal enerji olup onu hidroelektrik, kömür, petrol ve gaz izlemektedir. Hükümet ithal petrole bağımlılıktan kurtulmayı en önemli hedefleri arasına koymuştur ve doğal gazdan elektrik üretimine büyük destek vermektedir.

Kasım 2023'te 2023-2050 Filipin Enerji Planı açıklanmış olup bu kapsamda ülkede uygun fiyatlı enerjiye erişimi artırmak, güvenilirlik ve temiz, sürdürülebilir enerji kullanımını artırmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, yenilenebilir enerjinin enerji üretimindeki payının 2040'a kadar yüzde 50'ye yükseltilmesi ile elektrikli araçlarla ulaşım sektörünün karbonsuzlaştırılması konusunda stratejiler belirlenmiştir.

7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

7.1 Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Net doğrudan yabancı yatırımlar Temmuz 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,5 artış göstererek 820 milyon Amerikan Doları seviyesine gelmiştir.

2024 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise net doğrudan yabancı yatırımlar Filipinler Merkez Bankası tarafından 5,26 milyar Amerikan Doları olarak açıklanmıştır. 2023 yılında toplam net FDI 9,1 milyar Amerikan doları olarak gerçekleşmişti. 2024 yılındaki yatırımların 764 milyon dolarlık kısmı Birleşik Krallık, 427 milyon dolarlık kısmını Japonya, 58 milyon dolarlık kısmını ABD, 53 milyon dolarlık kısmını Singapur ve 25 milyon dolarlık kısmını ise Malezya gerçekleştirmiştir.

Net Foreign Direct Investment Flows (BPM6)

By Country of Origin
in million US dollars
2022-Jul 2024

Country of Origin	2022	2023 ^P	2024 ^P Jan-Jul
Malaysia	108,65	27,38	24,70
Singapore	539,28	182,65	52,73
Japan	786,58	849,36	426,76
United States of America	251,25	113,14	58,24
United Kingdom	26,20	-8,22	764,25
Equity Other than Reinvestment of Earnings, Net	1.957,11	1.291,08	1.272,72
Reinvestment of Earnings*	1.285,54	1.239,26	648,36
Debt Instruments, Net*	6.249,58	6.585,95	3.334,84
Total	9.492,23	9.116,30	5.255,93

* Country breakdown statistics are not available.

Sektörel bazda, imalat sanayi ilk sırada yer alırken onu, emlak ve inşaat sektörleri izlemiştir.

Net Foreign Direct Investment Flows (BPM6)

By Industry
in million US dollars

Section	Industry	2022	2023 ^P	2024 ^P Jan-Jul
C	Manufacturing	737,53	931,75	1.210,71
D	Electricity, Gas, Steam and Airconditioning Supply	51,49	-11,43	10,20
F	Construction	160,86	69,65	22,21
I	Accommodation and Food Service Activities	16,56	21,11	11,24
J	Information and Communication	177,37	82,65	9,80
L	Real Estate Activities	353,83	89,83	78,58
N	Administrative and Support Service Activities	11,46	9,63	7,70
R	Arts, Entertainment and Recreation	0,94	0,14	10,18
	Equity Other than Reinvestment of Earnings, Net	1.957,11	1.291,08	1.272,72
	Reinvestment of Earnings*	1.285,54	1.239,26	648,36
	Debt Instruments, Net*	6.249,58	6.585,95	3.334,84
	Total	9.492,23	9.116,30	5.255,93

* Industry breakdown statistics are not available.

7.2 Yatırım Mevzuatı

1991 tarihli Yabancı Yatırımlar Yasası (FIA) olarak da bilinen 7042 sayılı Cumhuriyet Yasası hükümleri, Filipinler'deki yabancı yatırımları yönetmektedir. Söz konusu yasa, Filipinler'e yabancı yatırımları kısıtlayan "Negatif Liste"yi düzenlemekte olup özellikle son yıllarda söz konusu hususlarda revizyonlar yapılmıştır. Ancak, halen mevcut düzenlemeler yabancı yatırım serbestisi açısından beklenen seviyede değildir.

Haziran-2022 tarihinde 175 Sayılı Başkanlık Kararnamesi ile 12 nci Yatırım Negatif Listesi onaylanmış olup halen bu liste yürürlüktedir. Aşağıdaki linkten söz konusu Karar ve dercedilmiş mevzuata ulaşmak mümkündür.

<https://www.officialgazette.gov.ph/1991/06/13/republic-act-no-7042/>

<https://www.officialgazette.gov.ph/2022/06/27/executive-order-no-175-s-2022/>

Filipinler, 2022 yılında imzalanan Yabancı Yatırımlar Yasası ve Kamu Hizmetleri Yasası'nda yapılan değişiklikler ve 2021'de imzalanan Perakende Ticaret Serbestleştirme Yasası gibi mevzuat aracılığıyla, 2022 yılından itibaren birçok sektörde yatırımı kısıtlayan yabancı mülkiyet sınırlamalarını ele almada ilerleme kaydetmiştir. Buna göre, telekomünikasyon, otoyollar, havalimanları, demiryolları ve deniz taşımacılığı sektöründe faaliyet gösteren işletmeciler yabancı firmalar için yüzde 60 Filipinli ortak şartı bulunma yasası esnetilerek yüzde 100 yabancı sermayeli firma yatırımının önü açılmıştır. Elektrik, petrol ve petrol ürünlerinin, boru hattı iletim sistemlerinin, su boru hattı dağıtım ve atıksu boru hattı sistemlerinin, limanların ve kamu hizmet araçlarının kamu hizmetleri olarak yabancı sermaye eliyle işletilmesinde ise halen yüzde 60 Filipinli ortak şartı bulunmaktadır.

Yine, perakende sektörüne yönelik olarak ödenmiş sermayesi 25 milyon Filipin Pesosu'ndan az olmamak kaydıyla ve en az 15 Filipinli işçi bulundurma şartıyla, alışveriş merkezlerinde açılacak yabancı yatırımlar (mağaza, restoran vb.) için yüzde 60 Filipinli ortak bulundurma şartı kaldırılmıştır.

İlgili mevzuatlara ilişkin linkler aşağıda yer almaktadır.

<https://www.officialgazette.gov.ph/2022/03/21/republic-act-no-11659/>

<https://www.officialgazette.gov.ph/2021/12/10/republic-act-no-11595/>

<https://mirror.officialgazette.gov.ph/2022/03/02/republic-act-no-11647/>

Bunlara ek olarak, Mart 2021'de yasalaşan İşletmeler için Şirket Kurtarma ve Vergi Teşvikleri (CREATE) Yasası ile, kurumlar vergisi ASEAN'ın en yüksek oranı olan yüzde 30'dan büyük firmalar için yüzde 25'e, küçük firmalar için yüzde 20'ye düşürülmüştür. Büyük firmalar için oran 2025 yılına kadar kademeli olarak yüzde 20'ye düşürülecektir. İlgili mevzuat linki aşağıda yer almaktadır.

<https://www.bir.gov.ph/index.php/create.html>

7.3 Serbest Bölgeler

"1995 Özel Ekonomik Bölge Yasası" olarak da bilinen 7916 sayılı Cumhuriyet Yasası uyarınca, Filipinler Ekonomik Bölge Otoritesi'nin (PEZA) Filipinler Cumhurbaşkanı tarafından PEZA Özel Ekonomik Bölgeleri olarak ilan edilmesi ve ülke genelinde PEZA olarak seçilen bölgelerdeki ihracata yönelik üretim ve hizmet tesislerinde yatırımcıların yatırımlarının teşvik edilmesi, yardımda bulunulması, kayıt şartlarının belirlenmesi, teşvikler verilmesine ve ticari faaliyetlerini kolaylaştırmalarına yönelik düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

Eko bölgeler veya "Özel Ekonomik Bölgeler", sınırları Cumhurbaşkanlığı Bildirisi ile belirlenen tarım-sanayi odaklı, inovatif, turistik, rekreasyonel alanlar, ticari bankacılık, yatırım ve finans merkezlerine dönüşme potansiyeli yüksek olan veya gelişme potansiyeline sahip seçilmiş alanları ifade etmektedir.

Bir eko bölge aşağıdakilerden herhangi birini veya tümünü içerebilmektedir;

- Sanayi Sitesi (İmalatçı işletmeler),
- İhracat İşleme Bölgesi (EPZ-İmalatçı ihracatçı firma),
- Serbest Ticaret Bölgesi (Sadece depolama ve lojistik için dış ticaretçi firma),
- Turizm/Rekreasyon Bölgesi,

Bu kapsamda, kurulan bölgedeki yukarıda yer alan sınıflandırmalara göre işletmeler çeşitli muafiyet ve teşvikler alabilmektedirler.

Filipinler’de toplam 419 PEZA bölgesi bulunmaktadır.

Peza bölgelerine ilişkin detaylı bilgilere aşağıda yer alan linkler üzerinden ulaşılabilmektedir.

<https://www.peza.gov.ph/special-economic-zone-act>

<https://www.peza.gov.ph/implementing-rules-and-regulations>

8. TÜRKİYE İLE TİCARET*

8.1 Genel Durum

Türkiye ile Filipinler arasındaki ticaret hacmi son yıllarda artış eğilimine girmiştir. Daha önce, 150 milyon ABD Doları seviyelerinde gerçekleşen ticaret hacmimiz son dönemde özellikle savunma sanayi satışları ile birlikte artmıştır.

8.2 Türkiye-Filipinler Dış Ticareti

Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) Trade Map verilerine göre, 2023 yılında Türkiye'nin Filipinler'e ihracatı 156,1 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiş olup aynı dönemde Filipinler'den ithalat 69,1 milyon ABD Doları seviyesinde gerçekleşmiştir. İki ülkenin dış ticaret hacmi, 2023 yılında 225,2 milyon ABD Doları'dır.

8.3 Türkiye'nin Filipinler'e İhracatında Başlıca Ürünler

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün

GTİP Kodu* *	GTİP Adı (Türkçe)	2022	2023	2023/2022 Değişim (%)
		Ocak-Aralık	Ocak-Aralık	
300490	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan Diğer İlaçlar	15.315.028	12.333.976	-19.5
480411	Kraftlaynır, Kaplanmamış; Rulo veya Tabaka Halinde	0	6.904.339	-
620462	Kadın/Kız Çocuk İçin Pantolon, Askılı ve Üst Ön Parçalı Tulumlar, Kısa Pantolonlar, Şortlar; Pamuktan	3.325.229	3.898.667	17.2
847890	Tütünün Hazırlanmasına veya İşlenmesine Mahsus Makine ve Cihazların Aksam ve Parçaları	3.906	3.897.834	99,69
190219	Makarna; Pişirilmemiş, Yumurta İçermeyen (Doldurulmamış)	4.003.939	3.413.884	-14.7
880330	Hava Taşıtlarının Diğer Aksam ve Parçaları	48.628.910	3.095.786	-93.6
850423	Sıvı Dielektrikli Transformatörler; Gücü > 10.000 Kva	1.001.356	3.088.933	208.5
240110	Tütün (Sapları Koparılmamış, Damarı Çıkarılmamış)	2.421.321	2.946.031	21.7
240120	Tütün (Sapları Koparılmış/ Damarı Çıkarılmış)	2.359.232	2.647.392	12.2
180690	Kakao ve Çikolata İçeren Diğer Gıda Müstahzarları (Ambalajda <= 2 Kg)	939.926	2.639.134	180.8

En fazla ihracat yaptığımız ürünler “eczacılık ürünleri”, “kağıt ve kartondan eşya” ile “giyim eşyası ve aksesuarları” olmuştur.

Son zamanlarda, ilaç ve ilaç hammaddesi ihracatımızda önemli bir artış yaşanmakta olup her ne kadar 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 19,5 oranında bir düşüş olsa da mezkur ürün ihracat listesinde ilk sırada yer almıştır.

8.4 Türkiye'nin Filipinler'den İthalatında Başlıca Ürünler

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün

GTİP Kodu**	GTİP Adı (Türkçe)	2022	2023	2023/2022 Değişim (%)
		Ocak-Aralık	Ocak-Aralık	
080111	Hindistan Cevizi; Taze veya Kurutulmuş	14.514.854	9.070.606	-37.5
880330	Helikopter ve Uçakların Diğer Aksam ve Parçaları	3.926.206	7.350.967	87.2
980322	Diğer Çeşitli Malzemelerden Üretilen Saatler	5.572.947	7.149.515	28.3
130239	Deniz Yosunu ve Karajenler	5.397.510	5.951.781	10.3
902140	İşitme Cihazları (Parçalar ve Aksesuarlar Hariç)	0	5.416.527	-
330720	Deodorantlar ve Perspirantlar	3.164.691	3.937.094	24.4
980318	Diğer Entegre Devreleri	4.066.625	3.021.200	-25.7
851290	Motorlu Taşıt, Bisiklet, Motosiklet İçin Elektrikli Aydınlatma/İşaret Cihazı, Cam Siliciler	2.155.414	3.009.035	39.6
847160	Giriş veya Çıkış Üniteleri, Aynı Muhafazada Depolama Üniteleri	1.447.350	2.786.105	92.5
151319	Hindistan CEVİZİ YAĞI	80.223	2.162.371	2,59

2023 yılında en fazla ithalat yaptığımız ürün grubu “Hindistan Cevizi” olmuştur. 2022 yılının aynı dönemine göre, %37,5 oranında düşüş yaşanmış olsa da ithalat 9,1 milyon ABD Doları seviyesinde gerçekleşmiştir. *Türkiye ile Filipinler arasındaki dış ticaret verileri Filipin İstatistik Kurumu (Philippine Statistical Authority) ve Filipin Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (Philippine Department of Trade and Industry – DTI) tarafımdan yayımlanan veriler esas alınarak hazırlanmıştır.

9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

Türkiye ile Filipinler arasındaki ikili ticaretin sektörel yapısı, Türkiye'nin genel ihracat ve ithalatının sektörel bazda izlediği seyir, Filipinler'in genel ithalatının sektörel yapısı ve hacmi, Filipinler'in ürün grupları itibarıyla en çok ithalat yaptığı ülkeler, dış ticaret mevzuatı ve gümrük vergileri gibi unsurlar dikkate alınarak hazırlanan sektörel bazda ülkemizin Filipinler'e yönelik ihracatında potansiyel arz eden detaylı ürün matrisleri Bakanlığımız web sayfasında yer almaktadır.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-dogu-asya/filipinler/potansiyel-urun-matrisleri>

Ayrıca konuyla ilgili bazı değerlendirmeler de aşağıda verilmiştir.

9.1 Kozmetik ve Kişisel Bakım Ürünleri

Filipinler 100 milyonun üzerinde nüfusu barındıran önemli bir tüketim toplumdur. Ülkede kozmetik ve kişisel bakım-hijyen ürünlerine yoğun ilgi ve tüketim mevcuttur.

2023 yılında Statista tarafından yapılan bir araştırmaya göre, Filipinler'in toplam kozmetik ve kişisel bakım ürünleri pazarının 6,44 milyar ABD Doları seviyesine eriştiği tahmin edilmektedir. Mezkur pazarın 2,94 milyar ABD Doları tutarındaki kısmının kişisel bakım; 1,83 milyar dolarlık kısmının cilt bakımı; 0,79 milyar dolarlık kısmının kozmetik ve makyaj ürünleri; geriye kalan kısmının da parfümeri ve diğer ürünlerden oluştuğu görülmektedir. Ülke nüfusunun büyüklüğü göz önüne alındığında, 2021 yılındaki kişi başı ortalama 4,6 ABD Doları yıllık harcamanın 2026 yılında 6,1 ABD doları seviyesine yükseleceği tahmin edilmektedir. 2030 yılı itibarıyla, Filipinler'de sektördeki harcamanın 7 milyar ABD dolarının üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu kapsamda, ihracat için sektörde önemli bir potansiyel olduğu değerlendirilmektedir.

2023 yılında Filipinler'in kozmetik ve kişisel bakım ürünleri ithalatı 213 milyon ABD Doları olmuştur. Tayland'dan ithalat 58,7 milyon dolar, Çin'den 26,3 milyon dolar, Güney Kore'den 21,1 milyon dolar, ABD'den 12,4 milyon dolar dolayında ithalat gerçekleştirilmiştir. Söz konusu sektörde, Filipinler'in ihracatı ise yalnızca 28,5 milyon ABD Doları olmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen ülkeler Japonya (11,1 milyon dolar), Singapur (4,99 milyon dolar) ve Malezya (4,6 milyon dolar) olmuştur. Bu yönüyle, pazarda dış ticarete 184 milyon dolar dolayında dış ticaret açığı verilmiştir. İthalata bağımlılık mevcuttur. İhraç ürünlerinin büyük çoğunluğu da hammadde niteliğindedir.

Ülkemizden Filipinler'e sektörde ihracat 2023 yılında 2.184.102 milyon ABD Doları (Fasıl 33) dolayındadır. Bu çerçevede, ülkemizin mezkur fasılda gerçekleştirdiği 1,6 milyar Amerikan Doları değerindeki ihracat ile Filipinlerin aynı yıldaki 213 milyon dolarlık ithalatı birlikte

değerlendirildiğinde ihracatımızı daha yüksek seviyelere çekmek için fırsatların bulunduğu değerlendirilmektedir.

Filipinler’de kozmetik ve kişisel bakım ürünleri sektöründe, dağıtım kanalı olarak distribütörler kullanılmaktadır. Çoğu distribütör ithalat lisansına da sahip olması sebebiyle, başka bir aracı ithalatçıya gereksinim duymadan ana satıcı üzerinden satışı yapılacak ürünlerin ithalatını gerçekleştirmektedir. Distribütörler bu ürünleri, süpermarketler, eczaneler, direkt satıcılar ve kozmetik zincir mağazaları ile e-ticaret sitelerine dağıtmaktadırlar. Öte yandan, ithalatta fiyat ve miktar gibi hususlar salt distribütör kararı ile alınmamaktadır. Distribütörler, perakendecilerin resmi temsilcileri olduklarından perakendeci talebine göre ithalat yapmakta, bu kapsamda belirlenen miktar ve fiyat üzerine eklenecek marj ile ihracatçı firma ile masaya oturmaktadırlar. Bu çerçevede, ihracatçı firmalarımızın perakendeci ile iş bağlantısı sağlaması ve hemen akabinde firmanın distribütörü ile görüşmeye de başlaması önem arz etmektedir.

Çoğu perakende firması sektörde e-ticaret kanallarını yoğun olarak kullanmakla birlikte, direkt bazı satıcılar da e-ticaret platformlarından sektörde satış gerçekleştirmektedir. Ülkede kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinin en fazla satışı gerçekleştirilen e-ticaret portalları, Lazada PH, Shopee PH ve Zalora PH’dır. İhracatçı firmaların bu e-ticaret platformlarını değerlendirmeye almasında fayda bulunmaktadır.

Filipinler’de sektörde tarife içi ve dışı engeller de bulunmaktadır. Türkiye’nin MFN ülke konumunda olması ve ithalatta gümrük vergisi bulunması ihracata olumsuz etki yapmaktadır. Pazarda en fazla ithalat gerçekleştirilen ülkeler ile serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır. Yine, ilgili ülkelerin komşu ülkeler niteliğinde olması ve Filipinler ile ülkemiz arasındaki coğrafi uzaklık lojistik taşıma maliyetlerini ihracatımız açısından olumsuz etkilemektedir.

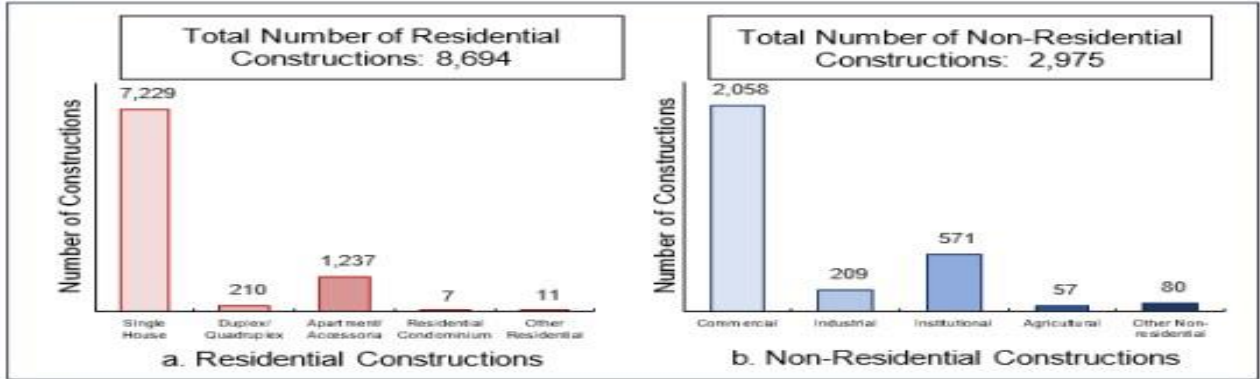
9.2 İnşaat, Teknik Müşavirlik ve İnşaat Malzemeleri

Filipin hükümeti tarafından 2016 yılında başlatılan kamuda alt yapı modernizasyonu ve diğer yeni altyapı projeleri için Build Build Build! adlı (revize edilerek Better Build More! olmuştur) program başlatılmıştır. Program kapsamında halihazırda 186 büyük altyapı projesi bulunmaktadır. Bunlardan 4 tanesi 2023 ve 2024 yıllarında tamamlanmış olup 67 tanesi devam etmektedir. Bahse konu 186 projeden 30 tanesi onaylanma aşamasını tamamlamış, 5 tanesi onaylanma aşamasında; 37 tanesi proje hazırlık aşamasında; 43 tanesi de ön hazırlık aşamasındadır. Söz konusu Projelerin toplam değeri 9,68 trilyon Filipinler Pesosu’dur (166 milyar ABD Doları). Söz konusu Projelerden 83 tanesi kalkınma yardımları (ODA), 51 tanesi kamu bütçesi, 43 tanesi kamu özel işbirliği, 4 tanesi kalkınma yardımı/kamu özel işbirliği, 2 tanesi kalkınma yardımı/kamu bütçesi finansmanlı olup 3 tanesinin finansman kaynağı henüz belirlenmemiştir. Projelerden 135 tanesi ulaşım, 29 tanesi su altyapısı, 1 tanesi enerji, 5 tanesi sağlık, 1 tanesi eğitim, 4 tanesi dijital altyapı, 9 tanesi tarım ve 2 tanesi diğer altyapı (deniz güvenliği ve sismik güvenlik) alanındadır.

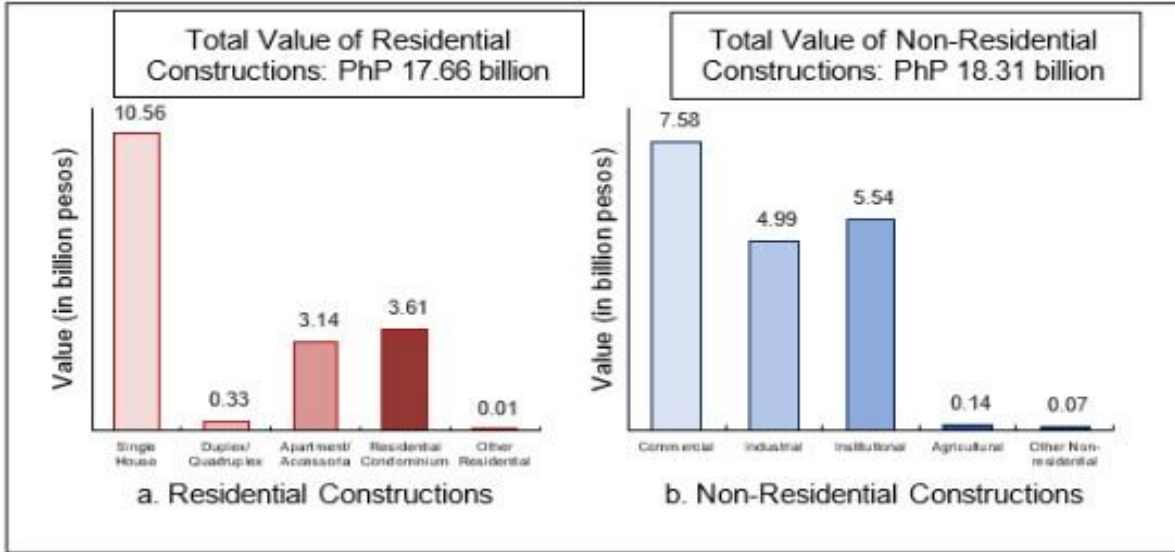
Ayrıca, ülkedeki konut ve ticari gayrimenkullerin eski olması, başta başkent Manila olmak üzere kalabalık diğer bölgelerde ikamet ve ticari hayatın yoğunlaşmasına bağlı olarak da konut ve ticari binaların inşaatında da özellikle son 10 yıllık süreçte önemli bir artış bulunmaktadır. Özellikle,

önemli şehirlerden Manila, Cebu, Davao, Iloilo gibi şehirlerde yoğun inşaat projeleri bulunmakta ve yenileri eklenmeye devam etmektedir.

2024 yılı verilerine göre, Filipinler’de genişletme, bakım/onarım vb. projeleri hariç olmak üzere toplam 11.669 inşaat projesi aktif olarak yürütülmeye devam etmekte olup bunlardan %74,51’i konut projeleridir. Konut projelerinin ise %83,15’i müstakil ikamet diğer %16,85’lük bölüm ise rezidans, apartman veya site şeklinde imar edilmektedir.

Konut projelerinin toplam değeri 303 milyon, konut harici projelerin toplam değeri ise 314 milyon ABD Doları dolayındadır.

Ülkede kamu projelerinin finansmanı çoğunlukla Asya Kalkınma Bankası (ADB), Japonya İşbirliği Ajansı (JICA), Çin devleti bazlı krediler, hükümetin bütçe ödenekleri ve diğer ülke yardımları (ODA) ile sağlanmaktadır. İnşaat ve müteahhitlik sektöründe Japonya, Çin, Güney Kore, ABD, Malezya ve Singapur menşeli firmaların hâkimiyeti bulunmaktadır. 2025 yılı için kamu alt yapı projelerine bütçeden 1,28 trilyon Filipinler Pesosu ayrılmıştır.

Filipinler’de müteahhit firmaların şirket kurarak iş ve işlemlerine devam etmesi gerekmektedir. AAAA belgeli yabancı müteahhit firmalar 1 milyar Filipin Pesosu ödenmiş sermaye ile %100 yabancı ortaklıklı şirket kurabilmektedir. Daha düşük skorlu sertifikalar veya daha az ödenmiş sermayeli yabancı firmaların %60 oranında Filipinli ortak bulundurma şartı bulunmaktadır.

Ayrıca, kamu alt yapı projelerinden telekomünikasyon, havalimanları, otoyollar, demir yolları ve deniz taşımacılığı sektöründe yap-işlet-devret şeklinde icra edilecek projelerde sermaye şartına ve sertifika skoruna bakılmaksızın %100 yabancı sermayeli şirket kurulabilmektedir.

Firmaların yukarıda bahse konu sertifikaları PCAB (Philippine Contractors Accreditation Board) tarafından düzenlenmektedir.

Önümüzdeki dönemde yeni konut, ticari ve kamu altyapı projelerinde artışın devam etmesi beklendiğinden ve hali hazırda Türk müteahhitlik sektöründe Filipinler’de önemli bir etkinlik sağlanamamış olması sebebiyle sektörün potansiyel arz ettiği değerlendirilmektedir.

9.3 İşlenmiş Gıda Ürünleri

Filipinler perakende zincirinin kuvvetli olduğu ekonomik yapılardan birisidir. Filipinler pazarında içerisinde restoran, cafe ve süpermarketleri de barındıran önemli perakende zincirleri faaliyet göstermektedir. Söz konusu gruplar arasında, Ayala Malls, Metro Gaisano Group, Robinsons Club, All Home, S&R, Landers, Sure Buy gibi önemli sektör temsilcileri yer almaktadır. Filipinler’de perakende zinciri içerisinde sadece süpermarketlerin 2023 yılında büyüklüğünün 12,73 milyar ABD Doları seviyesinde olduğu araştırmalardan anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla, gerek süpermarketler, gerekse restoran, kafe, bar vb. diğer işletmelerin ekonomide sıklıkla talepleri arasında işlenmiş ve paketli gıda ürünlerinin başı çektiği gözlemlenmektedir.

Filipinler’de işlenmiş gıda ürünleri yerel üretimi hem kalite hem de miktar bazında yetersiz seviyelerde yer almakta, ülkenin ihtiyacının büyük çoğunluğunu ithal ürünler oluşturmaktadır. Öyle ki, bazı süpermarketlerde “ithal ürünler” olarak adlandırılan ayrı reyonlar bulunmaktadır.

Özellikle yenilebilir yağlar, çikolata ve şekerleme, kuruyemiş ve alkolsüz içecekler için Türk ihraç ürünlerinin ciddi potansiyel arz ettiği bir Pazar görünümündedir.

10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10.1 İş Kültürü

Ticari anlaşmalarda yüz yüze yapılan görüşmeler çok önemlidir. Görüşmeler nezaket çerçevesinde, sakin, doğrudan teklifi reddetmemek şeklinde gerçekleştirilir. Evet cevabı her zaman müspet olarak algılanmamalıdır.

Kamu kurumları ile yapılan görüşmelerde, kişilere hitap ederken resmi unvanlarının belirtilmesi uygun olacaktır.

Tarafların birbirlerine kartvizit vermeleri standart bir uygulama olmakla birlikte, kartvizit takdimi diğer Asya ülkelerine göre daha gayri resmi bir nitelik arz eder.

Toplantıların muhtelif sebeplerle zamanında başlamaması ve son dakika değişiklikleri normal kabul edilir. Ancak gecikmelerin bildirilmesi yaygındır. İngilizce resmi iş dilidir.

Ülkenin ağırlıklı olarak Katolik bir ülke olduğu ve dini tatiller randevu ve görüşmelerde dikkate alınmalıdır. Toplantıların bu tarihler öncesinde gerçekleştirilmesi uygun olacaktır.

Kamu kurumları ve özel firmalar Pazartesi- Cuma günleri arası saat 8.00 - 17.00 veya 9.00 - 18.00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

10.2 Para Kullanımı

Filipinler’de Filipinler Pesosu günlük hayatta kullanılan para birimidir. ABD Doları ülkenin hemen her yerinde döviz büroları ve finans kurumları aracılığı ile bozdurulabilir konumdadır. Yine, tüm finans kurumlarında Filipinler Pesosu ve ABD Doları hesabı açmak mümkündür.

Filipinler’de kredi kartı kullanımı yaygındır. Alışveriş merkezleri, restoran ve kafelerde kredi kartı kullanımı mümkündür.

Çek kullanımı ülkemiz ile kıyaslandığında daha yaygındır. Konvertibil bir ödeme aracı olarak görülmektedir. Kira ödemelerinin büyük çoğunluğu çek keşide edilmek suretiyle yapılmaktadır.

10.3 Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Filipinler’de resmi tatillere riayet edilmekte ve bu süre zarflarında çalışılmamaktadır. Aynı zamanda, iş dünyası da resmi tatil günlerine uymaktadır. Aşağıda 2024 yılı için resmi tatiller yer almaktadır,

Sürekli olanlar;

Ocak 1, Yeni yılın ilk günü

Mart 28, 2024, Paskalya öncesi Perşembe

Mart 29, 2024, İyi Cuma

Nisan 9, 2024, Araw ng Kagitingan (En yakın Pazartesi olarak Nisan 9)

Mayıs 1, 2024, İşçi Bayramı

Ağustos 26, 2024, Milli Kahramanlık Günü

Kasım 30, 2024, Bonifacio Günü

Aralık 25, 2024, Noel Haftası Başlangıcı

Aralık 30, 2024, Rizal Günü

Özel çalışılmayan günler;

Ağustos 23, 2024, Ninoy Aquino Günü

Kasım 1, 2024, Azizler Günü

Aralık 8, 2024, Feast of the Immaculate Conception of Mary

Aralık 31, 2024, Yılın Son Günü

Yukarıda belirtilen grupların tamamı resmi tatil olarak uygulanmakta olup kamu kurum ve kuruluşları ile sürekli faaliyeti elzem özel sektör haricindeki firmalarda uygulanmaktadır. Sürekli faaliyet gereği çalışmaya devam eden şirketlerde çalışanlar için kanunen belirlenmiş ek mesai ücretleri ödenmektedir.

Kamu kurumları ve özel firmalar Pazartesi- Cuma günleri arası saat 8.00 - 17.00 veya 9.00 - 18.00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

11. ŞİRKET KURULUMU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

11.1 Şirket Türleri

Mevcut yasalara göre, yabancılar ortaklık, şube, bölge genel merkezi, bölge operasyon merkezi ve temsilcilik ofisleri kurabilmektedir.

Şirket türlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki linkte yer almaktadır.

<https://boi.gov.ph/how-to-setup-business/setting-up/enterprise-types/>

11.2 Şirket Kurma Prosedürleri

Yasa, Filipinli ortak şartı öngörmekte ve ortakların Filipinler’de yerleşik olmasını öngörmektedir. Ortaklığın mali personeli için yine Filipinler’de sürekli ikamet istenmektedir. Anonim şirket veya adi şirket kurmak için Filipinler Menkul Değerler ve Takas Komisyonuna (Philippine Securities and Exchange Commission) müracaatın yanı sıra, anılan Komisyonca onaylanan ticari ünvan tescil ettirilmelidir. Yabancılar için Göçmen Ofisinden alınan düzenli ikamet belgesi ve Filipin bankalarınınca tevsik edilen yabancı sermaye miktarı da bildirilmelidir.

Şube kurulmasında söz konusu müracaat formunun yanı sıra, tescil edilen ünvan, Filipinler’de şube açılması yönünde merkez firma yönetim kurulu kararı, Filipinli bankalarca düzenlenen yabancı sermaye onayı, ana şirketin son yıllık raporu, yerel acentanın bildirilmesi gerekmektedir.

Filipinler’de şirket, ortaklık veya dernek kurmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıların, ticari faaliyette bulunmadan ve hisse satın almak veya ticaret yapmak için ülkenin menkul kıymetler pazarına katılmadan önce ticari kuruluşlarını “Menkul Değerler ve Takas Komisyonu’na (SEC)” kaydetmeleri gerekmektedir. SEC, Filipinler’deki kurumsal sektörü denetlemekle görevli kurumdur.

SEC İçin Link: <https://www.sec.gov.ph/forms-and-fees/primary-registration/#gsc.tab=0>

<https://esparc.sec.gov.ph/application/index>

Şirket Kurma Prosedürlerine İlişkin Kılavuz Rehber Linkleri:

<https://www.eccp.com/storage/app/media/doing-business/Doing%20Business%20in%20the%20Philippines%202024.pdf>

<https://boi.gov.ph/investors-guidebook/>

<https://boi.gov.ph/wp-content/uploads/2022/07/2022-Investors-Guidebook-as-of-06-June-2022.pdf>

Öte yandan,

Yabancı yatırımcılar, “Yabancı Yatırımlar Negatif Listesi”nde belirtilen belirli kısıtlamalara tabi olup listenin güncel haline aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<https://www.officialgazette.gov.ph/2022/06/27/executive-order-no-175-s-2022/>

%100 yabancı yatırımcılara ait olabilen 5 yatırım alanı ve faaliyeti aşağıdaki gibidir:

- İnternet işletmeleri (Çağrı Merkezi, Bilişim ve Yazılım Firmaları)
- Öğretilen konunun profesyonel bir konu olmaması şartıyla yükseköğretim düzeyinde öğretim
- Örgün eğitim sisteminin bir parçasını oluşturmayan, kısa vadeli üst düzey beceri geliştirmeyle uğraşan eğitim merkezleri

- Mali danışmanlık şirketleri, finans şirketleri ve yatırım şirketleri
- Sağlık merkezleri

Ayrıca, Kamu Hizmeti Yasası (PSA) aracılığıyla yabancı yatırımcıların; telekomünikasyon, hava taşıyıcıları, yerel denizcilik, demiryolları ve metrolar ile kanallar ve sulama alanlarındaki yatırımlarında %100'e varan mülkiyete sahip olmalarına izin verilmiştir.

Bununla birlikte; ödenmiş sermayesi en az 100.000 Amerikan Doları olan KOBİ'lere (MSME), ileri teknoloji kullanması, start-up niteliğinde olması ve en az 15 Filipinli çalışan istihdam etmesi halinde %100 yabancı sermayeye izin verilmektedir.

10.3 Bankacılık Mevzuatı

Filipinler'de Uluslararası bankalar da dahil olmak üzere birçok ticari banka mevcuttur. İlgili bankalar dış ticarete etkin rol oynamaktadırlar.

Filipinler'de bankalar; (1) uluslararası bankalar, (2) ticari bankalar, (3) tasarruf bankaları, (4) kırsal bankalar, (5) kooperatif bankaları, (6) İslami bankalar, (7) devlete ait bankalar ve (8) Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) (Merkez Bankası) tarafından belirlenen diğer bankalar olarak sınıflandırılmaktadır.

Filipinler Merkez Bankası (BSP) aynı zamanda denetleme ve düzenlemelerden de yetkili kurum hüviyetindedir.

Aşağıda Merkez Bankasına ilişkin linke yer verilmekte olup detaylı bilgi alınabilecektir. Ayrıca, bankacılık mevzuatı da aşağıda yer almaktadır.

<https://www.bsp.gov.ph/Pages/Regulations/BankingLaws/RA8791.aspx>

<https://www.officialgazette.gov.ph/downloads/2019/02feb/20190214-RA-11211-RRD.pdf>

D) Sosyal Güvenlik Uygulamaları

8282 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu uyarınca, Sosyal Güvenlik Sistemi (SSS) olarak SSS, Filipinler'deki insanların ihtiyaçlarına uygun, sosyal adaleti teşvik edecek ve üyelere ve yararlanıcılarına koruma sağlayacak vergiden muaf sosyal güvenlik sistemi kurulmuştur.

Sosyal güvenlik sistemi ile çalışanların hastalık, doğum, yaşlılık, ölüm, kanun uyarınca sayılan sebepler ile gelir kaybı ve borçları teminat altına alınmaktadır.

Basit bir ifadeyle, SSS, hükümet tarafından Filipinler'deki tüm gelir sahiplerine veya işçilere zorunlu kılınan bir sigorta prim programıdır. Gelir elde eden SSS üyelerinin tamamının, fona aylık olarak katkıda bulunmaları gerekmektedir. Bu miktar işçilerin elde ettiği aylık gelir ile orantılıdır. Söz konusu aylık primler karşılığında üyeler hastalık, doğum, malullük, emeklilik, ölüm ve cenaze ve maaş kredisi gibi sigorta yardımlarından yararlanmaktadırlar.

SSS uygulaması işverenler tarafından zorunluluk arz etmemekte ve çalışanların kendi inisiyatiflerine beyan zorunluluğu bırakılmaktadır. Bu kapsamda, işveren için SSS priminin devlete yatırılması zorunluluğu yoktur. Uygulamaya ilişkin mevzuatlar ve detaylı işleyiş aşağıdaki linklerde yer almaktadır.

<https://www.sss.gov.ph/social-security-laws/>

<https://www.sss.gov.ph/wp-content/uploads/2022/04/RA8282.pdf>

https://www.sss.gov.ph/wp-content/uploads/2022/04/Booklet_SS-ACT-OF-2018_05172019_2.pdf

https://www.sss.gov.ph/wp-content/uploads/2022/04/IRR-RA11199-SS-Act-of-2018_2.pdf

Öte yandan, ülkede sigortacılık sistemi çerçevesinde uluslararası ve yerel sigorta firmaları aktif olarak yer almakta olup özel sektör tarafından işçiler için çeşitli sigorta poliçeleri düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır.

12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

12.1 Sanayi ve Ticaret Odaları

Filipinler Ticaret ve Sanayi Odası (PCCI), hükümet ve uluslararası kurumlar tarafından tanınan Filipin iş dünyasının sesi konumunda yer almakta ve kendisine bağlı diğer Odaların çatı kuruluşu olarak görev yapmaktadır.

Odanın yapısı küçük, orta ve büyük işletmelerden, yerel odalardan ve çeşitli iş sektörlerini temsil eden sanayi derneklerinden oluşmaktadır.

Official Philippines Chamber of Commerce and Industry web sitesi:

(<https://www.philippinechamber.com/>).

PCCI bünyesinde diğer Odaları barındırmakta olup PCCI'ya bağlı diğer Odalara aşağıdaki link üzerinden ulaşılabilmektedir.

Philippines Chamber of Commerce and Industry web sitesi:

(<https://www.philippinechamber.com/regional-affairs>)

12.2 İthalat ve İhracat İle İlgili Kurum ve Kuruluşlar

PHILIPPINE EXPORTERS CONFEDERATION, INC. (PHILEXPORT)

Filipin İhracatçıları Konfederasyonu (PHILEXPORT) Filipinli ihracatçıları örgütleyen ve ihracatı artırmaya yönelik teşvik ve stratejileri belirleyen işbirliği kuruluşudur. (<https://philexport.ph/>)

DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY (DTI)

Filipin Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (DTI) Bakanlığımız muhatap kuruluşu olup ithalat ve ihracat politikalarını belirleyen devlet kurumudur. (<https://www.dti.gov.ph/>)

TARIFF COMMISSION (TC)

Filipin Tarife Komisyonu (TC), 10863 sayılı Cumhuriyet Yasası (RA) uyarınca iş ve işlemlerini yürüten bir kamu kurumu olup, Ulusal Ekonomik ve Kalkınma Otoritesi'nin (NEDA) bağlı kuruluşudur. Komisyon özellikle Filipinler'in Dünya Ticaret Örgütü nezdindeki ithalatta korunma önlemleri, damping-anti damping soruşturmaları kapsamında karar verici birimdir. (<https://tariffcommission.gov.ph/>)

BUREAU OF CUSTOMS (BOC)

Gümrük Bürosu (BOC), Maliye Bakanlığı'na bağlı olup kaçakçılığı ve yasaklanmış ithal malların girişini önleme, gümrük vergisi tahsilatı, dış ticaret işlemlerinde gümrük denetimi ve kontrolü ile, Filipinler Tarife ve Gümrük Kanunu'nu ve Tarife ve gümrük idaresi ile ilgili diğer tüm kanunları, kuralları ve düzenlemeleri uygulayan kamu kuruluşudur. (<https://customs.gov.ph/>).

C) Büyükelçilik ve Ticaret Müşavirliği İletişim Bilgileri

Filipinler'de başkent Manila'da Büyükelçiliğimiz bulunmaktadır. Aşağıda iletişim bilgileri mevcuttur.

Türkiye Cumhuriyeti Manila Büyükelçiliği

Adres: 2268 Paraiso Street, Dasmarinas Village, Makati City, 1222, Metro Manila, FİLİPİNLER

Telefon: (+63) 2 88 43 97 05 / 2 88 43 97 07

E-posta: embassy.manila@mfa.gov.tr

Manila Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği iletişim bilgileri de aşağıda yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Manila Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Adres: 2268 Paraiso Street, Dasmarinas Village, Makati City, 1222, Metro Manila, FİLİPİNLER

Telefon: (+63) 2 88 89 46 36

E-posta: manila@ticaret.gov.tr / manila@trade.gov.tr